

LLUC

NÚMERO 754

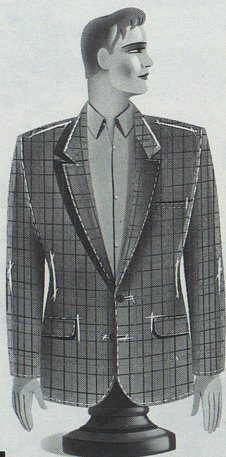
295 Ptes. (IVA inclòs)

MOVIMENT'S ECOLOGISTES A MALLORCA

PORTO COLOM

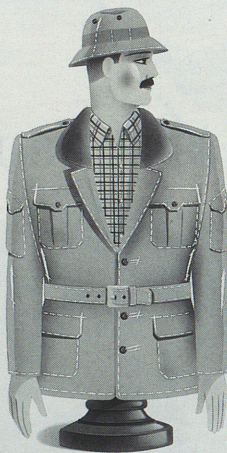
PERILL de MORT

Tenim hipoteques de totes les talles.

Talla 1. Primera vivenda

Estreni casa nova amb la llibertat de pagar-la en un termini des de tres fins a vint anys.

Talla 2. Segona residència

Una casa al camp o un apartament a la platja. Respiri a gust, aprofitant-se de la màxima desgravació fiscal autoritzada a l'Impost sobre la Renda.

Talla 3. Tripliqui el seu negoci

Li financem fins el 60 % del valor de taxació del seu nou local comercial o despatx.

Talla 4. Renovar-se pels quatre costats

Posem al dia casa seva, facilitant-li una hipoteca per a fer reformes i millores, abans d'una setmana.

Talla 5. Raons per a canviar

Si li han fet una hipoteca que no li cau prou bé, porti-nos-la. La hi canviarem per una a la seva mida.

De totes les talles. Perquè no hi ha persones amb les mateixes necessitats ni amb idèntics recursos.

Si vostè necessita una hipoteca que s'adapti perfectament a les seves possibilitats, vingui a donar-nos les seves mides a qualsevol oficina de Banca Catalana.

Li farem una hipoteca amb la qual s'hi trobarà a gust.

(93) 205 23 13

(De les 8 del matí a les 10 de la nit. I dissabtes al matí.)

Préstec Habitatge

BANCA CATALANA
Una opció intel·ligent

LLUC

REVISTA BIMESTRAL

ANY LXX

GENER-FEBRER 90

Núm. 754

Direcció:

Missioners dels Sagrats Cors
Monestir de La Real
07010 Ciutat de Mallorca

Informació i correspondència:

Apartat de correus 619
07080 Palma de Mallorca
Telèfon 75 04 95

Director:

Bartomeu Suau Tugores

Conseller Delegat:

Ramon Ballester i Vives

Cap de Redacció:

Pere-J. Llabrés i Martorell

Consell de Redacció:

Miquel Gayà i Sitjar
Gabriel Janer Manila
Maria de la Pau Janer Mulet
Josep M.ª Llompart
Joan Mas i Vives
Joan Mir i Obrador
Leonard Muntaner i Mariano
Damià Pons i Pons

Administradors:

Joan Arbona i Colom
Toni Moreno i Bernat

Subscripció: 1.700 ptes. anuals
Estranger: 2.500 ptes. anuals
Preu de l'exemplar: 295 ptes.

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Portada: Cartell de Miquel Barceló per a la campanya «Porto Colom, perill de mort»

Fotocomposició i impressió:

Taller Gràfic Ramon
Jaume Balmes, 43 / Tel. 75 44 32
07004 Palma de Mallorca

Dipòsit Legal: P.M. 276-1958
I.S.S.N. 0211-092 X

SUMARI

Pàg.

- Un altre pic, com per bé i per mal tantes vegades n'hem de parlar en aquesta illa, **LLUC** en aquest número només tracta d'ecologia. Un repàs, una presentació, una exposició d'ideals dels moviments ecològics en concret.
- 2 Mallorca bella, neta i nostra:** és el títol de l'EDITORIAL.
- 3** Miquel Morey i Andreu, professor a la UIB, obri la sèrie d'articles amb **una meditació sobre el medi ambient a Balears.**
- 8** Joan Buades passa revista al moviment ecològic a la nostra illa: **Cap al 2000: de la il·lusió conservacionista al realisme verd. Crèixer-1, ecologitzar l'economia.**
- 13** Josep Valero González revisa les passes, objectius, característiques fonamentals dels moviments ecologistes a Mallorca, amb una perspectiva de futur: **Quins objectius es plantejarà el moviment ecologista a les Illes?**
- 17** Un dels grups que més fortament ha marcat el pensament i l'acció de l'ecologia a Mallorca ha estat el GOB. Un membre d'aquest grup tan significatiu en el panorama social illenc, Aina Llauger i Rosselló ens parla: **La realitat actual del GOB vista des del seu interior.**
- 21** Miquel Àngel March, secretari del GOB, fa la presentació dels **moviments ecologistes a la Part Forana:** com han nascut, com s'han articulat, com han intervingut en la defensa de la natura als nostres termes.
- 23** El **GOB d'Artà** ens explica les seves accions reivindicatives, en un terme on precisament la preservació de la naturalesa ha sofert greus investides.
- 25** Bartomeu Obrador, «Xamarri», escriu des d'un indret singularment conflictiu aquests darrers mesos: **Els moviments ecologistes a Felanitx, o la indignació popular.**
- 27** **Pollença: del grup Muntona al GOB de la part forana.**
- 28** La Fundació «Caixa de Pensions» ha muntat a Ciutat una exposició suggerent, moderna, educativa: **Fascinant simetria.** Llegiu-ne una quasi-guia detallada.
- 30** L'ESGLÉSIA NOSTRA. Sebastià Vallbona veu, jutja i suggereix pistes per actuar sobre el problema ecològic a Mallorca, des d'un punt de vista també cristià: **La llibertat és un do d'agrar i no d'abusar.**

Rev 158

EDITORIAL

Mallorca bella, neta i nostra

A una terra i en un temps on tot, o gairebé tot, se sol fer per diners, és ben remarcable i lloable que grups de ciutadans diguin «Prou!» a unes ànsies d'acaramullar beneficis econòmics, que no tenen aturall, fent passar la factura a l'embrutament, enllegiment i venda d'una naturalesa tan esplèndida com la que hem rebut dels nostres avis i pares i que tenim el deure de transmetre també bella, neta i *nostra* —com el millor patrimoni— als nostres fills.

Els lectors de LLUC tenen prou consciència del desgavell ecològic a què l'explosió turística ha empès les nostres riberes i les nostres terres. Internacionalment només hi ha un nom, un mal nom, que s'ha fet famós i que pren origen de la denominació de les nostres Illes: ens referim a la *balearització*. I que això, endemés de ser a ca nostra, hagi succeït a un país tan bell, per a nosaltres el més bell del Mediterrani, és ben mal de pair i força vergonyós.

Enfront d'aquest corc de la nostra natura, i també —fixem-nos-hi bé— del nostre ser com a poble, de la nostra identitat, no s'ha alçat ni el gruix d'una societat sovint endormissada i sempre dobladera, ni els poders públics —que a volta han estat col·laboradors, si no encobeïdors de la destrossa—, sinó un grapat de gent que ha dit «Prou» amb força, amb cridadisa alçurada més d'un pic, perquè la dignitat de ser ciutadà de Mallorca no podie tenir una altra sortida, els exigia en consciència una presa de postura de defensa de la natura sense mitges tintes ni possibilitat de recular ni un pam de la terra vergonyosament trepitjada.

Per això en el llindar d'aquestes planes, destinades als moviments ecologistes de Mallorca, hem de saludar, enaltir i encoratjar la voluntat cívica d'aquests bons ciutadans, joves la majoria, que han propugnat el manteniment d'una *Mallorca bella, neta i nostra* davant unes agressions que malauradament han mossegat i tuda tants d'espais naturals d'una de les illes més belles del món. I el mateix cal dir dels propugnadors de l'ecologia a les illes germanes de Menorca, Eivissa i Formentera.

Aquí, una vegada més, s'han imposat els ideals espirituals a un materialisme forasenyat; una vegada més, el voluntarisme ha triomfat sobre l'esclavatge del diner fàcil; l'idealisme ha prevalgut sobre el profit egoista. Els moviments ecologistes ens adverteixen a tots que romanen dins el nostre poble unes actituds, una valentia, uns ideals que són reserva d'esperança per a un futur millor. La fam d'enriquiment, el tarannà fenici del negoci individualista, el miratge d'un progrés equívoc i deshumanitzador, no ha corcat l'ànima de tot el nostre poble.

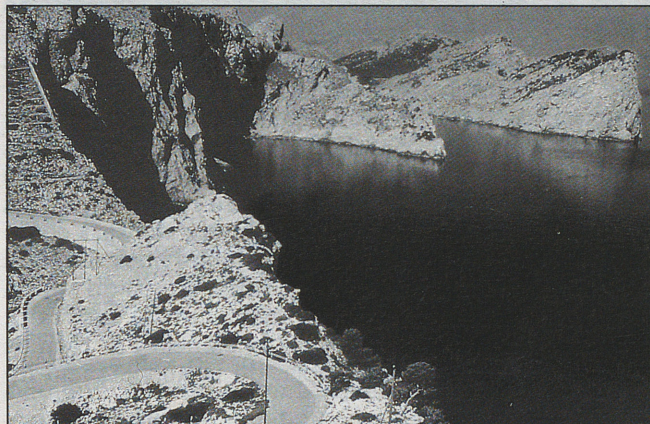
Davant els intents descarats de la venda de Mallorca, de l'embrutament de Mallorca, de la degradació utilitarista de Mallorca, en tots els aspectes —ecològic, polític, cultural, lingüístic...—, la vitalitat i puixança dels moviments ecologistes, ens fan mantenir viva l'esperança.

El medi ambient a Balears: una meditació

per Miquel Morey i Andreu

ELS ESPAIS NATURALS

Amb motiu de l'estada a ca meva de l'enginyer paisatgista holandès Dr. Roelof J. Benthem, un dels fundadors de la Unió Internacional per a Conservació de la Natura (U.I.C.N) i guardonat recentment amb la Medalla A.H. Tammsaare del «Comitè d'Eco-desenvolupament de Paisatges Culturals» dels països de l'Europa de l'Est (1), he tornat a recórrer —pedra a pedra, herba a herba, ocell a ocell— les nostres Àrees Naturals. He intentat evitar —encara que no sé si ho he conseguit— el mostrar-li les nostres desgràcies més evidents (els Magallufs, Arenals, Platges d'en Bossa...). Dic que no sé si ho he conseguit, perquè hi ha coses que no es poden amagar i passa com al poema de Miquel Àngel Riera, on diu que hi ha dies «que l'aire cou i ho transparenta tot, i fins ens cubica la sang, posant, en pèl, en evidència, la nostra geometria més comprometedora» (2). El que passa a l'ànima també passa al paisatge. La geometria substitueix la geografia; alineacions perfectament geomètriques, cúbiques, rectilínies substituint les corbes suaus, elegants de les antigues dunes; superfícies ben planes, monocolors, substituint els infinits matisos daurats clars de la superfície arenosa i els verds pàl·lids, blavencs o llunts de la gama vegetal. Des de la pau immensa de la Punta des Trucadors es veuen, allà lluny, els gratacels-hotels de la Platja d'en Bossa; des del goig salvatge de La Vall de Menorca, tanmateix es presenten els dos hotels de Son Bou. Des del silenci del jardí interior del Monestir de Lluc, fent una llarga xerrada amb el Pare Ramon, s'endevina, més enllà de les muntanyes, la bellugadissa de Ca'n Picafort. Cinc illes, cinc, tan absolutament belles. Sí, no és passió allò propi. És tenir ulls per a mirar i sensibilitat per a sentir i raó per a diferenciar. Un coneix altres illes a la Mediterrània i a altres indrets del món. Quin privilegi el poder estar hores gaudint la pau hivernenca dels arenals de Formentera, practicant el vell esport mallorquí —tristament perdut— de «prendre el sol», que ve a ser el mateix que el de «prendre la lluna» o el de «esperar el barco» (3), estant amb persones que saben apreciar-ho, amb persones que no tenen el concepte curt de paisatge i no es limiten a apreciar tan sols el gegantí i l'insòlit. Sí, encara en queden de racons tranquils, però fins quan?

Són pocs ja els indrets de Balears on la natura conserva el seu estat natural o on l'home ha tengut una influència mínima. Potser la Serra de Tramuntana sigui un dels llocs on encara es troba aquesta natura en estat quasi primigeni, com a aquesta vista de Formentor

Jo no voldria que s'interpretàs això com un càntic al passat, al primitiu, a l'inefable «qualsevol temps passat fou millor». Res més lluny de la meua idea. M'ha duit massa disgusts lluitar contra un ecologisme d'aquest signe per haver-ho de fer tot malbé amb dues retxes. Però quan un veu com la cobdícia més descarada, sens tan sols una mica de dissimul per a guardar les formes, s'apodera d'un sector important de la nostra societat i es llança amb fúria sobre les nostres terres, les nostres costes, les nostres garrigues per a omplir-ho tot de ciment, com el caçador que caça, no el que necessita, sinó que mata i mata tan sols pel gust de matar... Quan un encara sent, amb tristesa, com es defensen posicions del més pur economisme keissenia (4), per un entorn on ni tan sols aquesta teoria ben aplicada té ja sentit,

(1) A pioneer awarded. *IUCN Bulletin*, 20 (1-2) Pg. 12. (1989).

(2) Miquel Àngel Riera. *Poemes a Nai*. Ed. Daedalus. Palma de Mallorca (1989).

(3) Santiago Russinyol. *L'Illa de la Calma*. Biblioteca Selecta. Barcelona (1922).

(4) Pablo Bifani. *Desarrollo y Medio Ambiente*. Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo. Madrid (1984).

tant menys quan s'aplica malament, com és el cas més comú... Un —per pura i mínima ètica— sent la necessitat d'advertir sobre les conseqüències del que es fa.

COM ÉS LA MEDITERRÀNIA?

Per a situar bé el problema, convendrà, en primer lloc, saber on estam, quines són les característiques generals de l'ambient que ens ha tocat. És ver que ningú no ho sap cert, però són molt i prestigiosos els autors que pensen que la conca mediterrània europea és el producte d'una co-evolució home-natura (5, 6) o, dit d'altra manera, que tota la conca mediterrània ha evolucionat amb la influència directa de l'home i les seves activitats des de fa mils d'anys, fins al punt que totes les comunitats i ecosistemes que actualment consideram «naturals» (com per exemple en el cas de Mallorca els alzinars de muntanya) són realment conformades per l'home. La conca mediterrània és un dels indrets poblats des de més antic i amb una població més densa i influent. No en va, va ser aquí on hi hagué la primera «ciutat» coneguda (Jericó, Israel), i un dels primers llocs del món on es va fer agricultura i ramaderia, a més de ser on es varen posar les bases —primer a Grècia, més tard, a la Renaixença, a Itàlia— de la ciència i la tècnica modernes i, en conseqüència, de la «civilització industrial».

Si acceptam aquest punt, ja queden fora de lloc les propostes que parlen d'espais verjos i, en general, totes les que rebutgen, per principis, tota, o quasi tota, activitat humana com a cosa «no natural». Les accions humanes més importants —successivament— han estat, els incendis, les pastures, els conreus. Però, pel que fa a Balears, totes aquestes pertorbacions històriques comunes a tota la mediterrània han tornat no-res comparat amb la revolució ambiental que ha suposat el turisme, de manera que es pot dir, sens dubte, que a l'ambient de Balears hi ha un abans i un després del turisme. Hem de ser conscients —i quasi mai no ho tenim en compte— que a Balears no hem passat, com a la resta d'Europa, per la fase industrial. Això és segur que haurà marcat poderosament, no sols les nostres característiques socio-polítiques, sinó també les culturals, fet que crec que hauria de ser objecte d'estudis més profunds.

ESTRATÈGIES DE GESTIÓ DE LA NATURA

Deixarem a part, perquè ja se n'ha parlat molt, fins i tot a les pàgines d'aquesta mateixa revista, la intensitat realment insòlita del fet turístic a Balears, almanco a Mallorca i a Eivissa (7 i 8), així com el fet de la fragilitat ambiental de les illes, que fa que el problema s'agreugi encara més (9). Però insistirem en un punt que crec que pot ser realment transcendent a mitjà i a llarg terme: el de l'estratègia a seguir davant aquesta situació, que es preveu anguniosa.

Hi ha dues estratègies de desenvolupament contraposades: una és la solució que podríem anomenar «tecnològica», l'altra és la que es podria dir «científico-ambiental» (10).

La «via tecnològica» consisteix essencialment en la intervenció sobre la natura amb la filosofia bàsica que el medi és relativament estàtic i que les solucions passen per unes bones tècniques de modificació de l'ambient i una bona financiació per a poder-les aplicar. Aquesta via, pròpia més bé d'enginyers i recolzada generalment pels homes de negocis, propugna solucions artificials, radicals i, generalment, costoses.

Té els avantatges de ser «realista» i connectar amb la realitat socio-econòmica actual del país —abocat de ple en el que ja es comença a conèixer com l'Europa dels mercaders— perquè les solucions solen ser ràpides, eficaces a curt termini i tècnica-ment ben realitzades.

En canvi, presenta nombrosos inconvenients, alguns dels quals sols es manifesten a mitjà o llarg terme. Tals són: a) la necessitat de realitzar intervencions correctores constants, degut a la manca d'aprofitament de la dinàmica natural, el que obliga a augmentar les despeses. Per tant, aquestes solucions són costoses, tant en la realització com en el manteniment. La «artificialitat» innecessària de les solucions fa que el nou equilibri ecològic no tan sols sigui precari i necessiti correccions contínues, sinó que generalment afecta a altres aspectes no previstos, produint efectes en cadena molt difícils de preveure i, a vegades, molt costosos de solucionar, si és que tenen solució. En una paraula, si es prodiguen solucions es pot augmentar cada vegada més la inestabilitat ambiental.

La via «científico-ambiental» consisteix essencialment a tractar els problemes ambientals des de la filosofia bàsica que el medi ambient és dinàmic i que tota acció sobre el medi ambient s'ha de fer tenint en compte les lleis que regeixen el seu funcionament. És propugnada, principalment, pels estudiosos del medi ambient procedents de Facultats universitàries, biòlegs, geòlegs, geògrafs, etc. i sol ser ben vista per les agrupacions ecologistes.

Aquesta via té els avantatges que és poc costosa tant en l'execució com en el manteniment, donat que aprofita els aspectes favorables del propi dinamisme del medi ambient i arriba a un equilibri ecològic relativament estable.

Per contra, té els inconvenients de ser relativament costosa a la fase preparatòria, que necessita estudis de base profunds, i que els seus seguidors solen tenir tendències a la no intervenció o a les solucions excessivament teòriques, que no encaixen dins el context i les realitats socio-econòmiques actuals.

Només un exemple, potser un poc exagerat, posarà clarament en evidència aquestes dues estratègies. La situació actual d'una àrea costanera és tal que hi ha un passeig marítim a primera línia, que és la principal via de tràfic rodat, situat damunt el que era un antiga platja molt ampla amb cordó de dunes; hi ha, a més una primera línia d'hotels i apartaments

alts i molts d'altres a la part de darrera. Per culpa del passeig damunt la platja, aquesta es fa cada vegada més estreta i arriba un moment que manca platja per a tanta gent.

Solució per via tecnològica. Es calcula l'amplària convenient en funció del nombre de turistes, es fa una batimetria per a conèixer la variació de profunditat i es calcula la quantitat de tones d'arena necessàries per a omplir el que ara és aigua de manera que la platja arriba a l'amplària desitjada. Com se sap que, prest o tard, l'aigua se'n tornarà dur l'arena se n'hi afegeixen uns quants metres més d'amplària dels necessaris i, en tot cas, si els temporals se'n duen més del compte, ja es tornarà posar. Problemes derivats del fet que l'ambient funciona com un sistema: Al treure l'arena de qualque altre lloc es fa un impacte més o manco important, per exemple, es pot afectar negativament una pesquera, amb la qual cosa es provoca la protesta dels pescadors, que exigeixen restauració de la riquesa piscícola. Això posa en marxa altres mecanismes de regulació de pesca, preparació d'esculls artificials per a refugi dels peixos, etc. i tot el conjunt afecta els preus del peix i, per tant l'ambient social. L'arena afegida a la platja és canviada de lloc pels moviments de l'aigua, tapant i destruint les praderes «d'alga» (la fanerògama *Posidonia oceanica*), que són la base de tota la cadena tròfica marina i, per tant, de la riquesa pesquera, amb efectes que reforcen els anteriorment descrits, a més de ser imprescindibles per a la vida d'una gran quantitat d'espècies marines, que desapareixen. Tot en conjunt és una «desertització» dels fons de la mar. L'arena pot tapar els emissors submarins d'aigües residuals, produint contaminació que reforça l'efecte de desertització, el que obliga a reparar i canviar els dits emissors. I després de tot això, al primer temporal un poc gros, desapareix gran part de l'arena obligant a recomençar el procés.

Solució per la via «científico-ambiental». Es fa, no sols un estudi batimètric, sinó també un estudi dels corrents marins i de la freqüència i intensitat dels temporals. Es fa un estudi ben detallat de l'àrea. S'estudia la possibilitat de fer enrera el passeig marítim desviant el tràfic rodat per altres vies. Amb tot això es pot dissenyar una modificació del perfil de la costa que permeti que l'arena dels fons i els corrents arribin a un nou equilibri, tal que la platja s'eixampli el que es necessita, sense haver de dur arena d'altres llocs o essent suficient dur-ne sols un poc per al començament del procés. Hi ha un esforç d'investigació i un cost fort al principi; però es deixa una situació favorable i equilibrada.

UNA IDEA, UN PAISATGE

Cada època té les seves modes, els seus tòpics, les seves creences. D'això se'n fa després un clíxé i es parla dels «feliços trenta» o de la «dècada prodigiosa». ¿Com s'anomenaran els anys vuitanta, que acabam de passar? A Mallorca aquests anys es caracteritzen per un creixement realment impressio-

La vila de Sineu encara mostra l'aspecte de ciutat medieval, concreta, acabada, equilibrada, on l'home, lluny de destrossar la natura, s'hi insereix d'una manera sàvia. És una imatge, un paisatge, de la Mallorca d'abans del turisme (Foto: M. Morey)

nant de les urbanitzacions, apartaments i servicis turístics (camps de golf, ports esportius, «aquaparks», camps de tennis, etc.), per un augment sense bardissa del «consum», des dels productes més inofensius, fins a la droga. Un món on tot canvia i tot es mou depressa, les persones (ja no hi ha temps per l'oci tranquil, substituït per la diversió intensa i, sobretot, cara), els diners, que no poden estar aturats i cal invertir contínuament (això fa que les terres passin d'una mà a l'altra, d'un ús a l'altre), els materials (terra que passa d'una finca a l'altra, grava, pedres i roques per a omplir depressions, per a fer edificis, esculleres, arena per a fer noves platges), els oficis (quan un comença a saber un ofici, ja no serveix i n'ha d'aprendre un altre), els vestits, que s'han de tirar encara nous, esclaus del canvi de moda, fins i tot les creences que cal actualitzar contínuament per a donar «bona imatge». Mai no havia tengut tanta importància la imatge. És més important el que un pareix que el que un «és». Ja no es diu d'una persona que és «bona» o que és «dolenta», es diu és, o no és, «presentable».

(5) Francesco di Castri i Harol A. Mooney. *Mediterranean-Type Ecosystems. Origin and Structure*. Chapman and Hall. Londres (1973).

(6) Zev Naveh i Arthur S. Lieberman. *Landscape Ecology. Theory and Application*. Springer Verlag. Nova York (1984).

(7) Climent Picornell. *Turismo y paisaje en las Islas Baleares (España)*. En IG-UNESCO. *Contemporary ecological-geographical problems of the Mediterranean*. Proc. VII Symp. of the IGU Comm. on Environmental Problems (1986).

(8) Climent Picornell.

(9) E. L. Towle. *Islands: And Endangered Species*. 5th Annual Meeting of the Caribbean Conservation Association. San Juan. Puerto Rico (1971).

(10) A. D. Bradshaw. *What has the ecologist to offer?* SITE Notizie. Bolletino della Società Italiana di Ecologia, 10 (3-4): 101 (1989).

Tot això està immers dins la filosofia de l'era industrial, i fins i tot n'és paradigmàtic. Es correspon amb una interpretació cristiana de la creació com a «dominació» de la natura en el sentit d'apropriar-se'n, manipular-la i, en una paraula, fer-ne el que es vulgui. No tan sols pensadors com Schaeffer, que ja fa temps inicià una reacció amb una interpretació del mandat de Déu a la creació, completament diferent a la tradicional (11), sinó, fins i tot fa més poc temps el propi Vaticà, estan propugnant una nova interpretació, que es correspon amb la filosofia de l'era post-industrial. A nivell filosòfic, les idees d'augment del consum d'energia, augment de l'especialització científica i tècnica i modificació sense mires de la natura, hauran de ser substituïdes per les de minimització del consum d'energia, formació de persones amb visió holística o globalitzadora de la natura i inserció de l'home en la natura dins una dinàmica de mutu respecte home-natura (12). La nova tecnologia cristiana, d'altra banda, partirà de la idea que la comanda de Déu a l'home de dominar el món ha d'estar modulada per la idea que el que ha de fer és una «gestió» de la natura en què prevalgui la idea de «preservar i protegir» tota la resta de la natura pel fet de ser també creació de Déu, en lloc d'«explotar-la» com s'ha fet fins ara (11).

Aquestes noves idees van encara contra corrent, perquè la humanitat sempre du, a nivell col·lectiu, una inèrcia que fa que hom continuï aferat a idees fa temps superades pels pensadors capdavanters.

Tornant a la consideració de com la natura, per exemple un territori concret, pot mostrar externament l'ordre o el desordre dels processos funcionals que la mouen, podríem comparar això amb el que passa en el cas d'un ésser humà. Així com l'aspecte exterior reflecteix, en certa manera, com és interiorment cada persona, així també l'aspecte exterior de la Natura reflecteix el seu funcionament intern. L'aspecte exterior d'un territori és el que s'anomena paisatge (13). Al paisatge s'integren els aspectes naturals i els culturals, és una mescla del que és natural (planes, valls, muntanyes, vegetació silvestre) i el que és producte de l'activitat humana (pobles, pedreres, ports, etc.). Hi ha paisatges silvestres, corresponents a llocs on l'activitat o la influència humana és mínima (com a la selva amazònica, per exemple) i paisatges humanitzats, on els productes de l'activitat humana han substituït, parcialment o totalment, els elements naturals (com per exemple, les ciutats o les àrees industrials). El paisatge humanitzat no és necessàriament més lleig o manco valuós que el silvestre, com queda ben clar si un pensa en la ciutat de Siena o, sense anar tan lluny, en la de Ciutadella. Però si pensam en l'efecte de la humanització del paisatge mallorquí aquests darrers anys per la implantació del turisme, veurem que, sobretot a la costa, ha estat terriblement negatiu. Avui gran part de la costa mallorquina ofereix un paisatge de grues i edificis a mig fer, i, per pitjor, el conjunt dels edificis ja acabats no sol córrer gaire perill d'eclipsar

Siena (ni Ciutadella) pel que fa a la bellesa. Les aigües costaneres solen anar tèrboles i a vegades no fan gaire bona olor.

Les descripcions de la Mallorca d'abans del turisme fetes per diversos escriptors (3, 14, 15, 16, 16), els gravats i fotografies antigues, mostren un paisatge considerat per tots ells d'una gran bellesa, fins i tot per George Sand, que mai no va voler (o poder) comprendre la nostra manera de ser i tot li queia tort.

Es pot demostrar que quan l'home actua sobre el seu entorn d'una manera raonable, equilibrada, el fet es manifesta externament amb la sensació agradable que produeix aquell entorn a la major part de les persones, mentre que quan actua d'una manera esburbada, fent canvis massa precipitats o posant les coses (cases, conreus) allà on no pertoca, l'entorn ho acusa tornant-se desagradable per qui el veu i per qui l'habita. Si això és veritat i no en treim conseqüències immediates i operatives que ens duguin —si és que encara hi som a temps— a corregir el rumb que hem duit fins ara ¿quina classe de poble som? ¿què en diran de nosaltres els qui ens vénen darrera?

Només afegiré que avui mateix, i cada vegada més, la Natura i la bellesa del paisatge, a més del que representen pels propis habitants de Balears, són elements essencials per a la indústria turística, de què vivim quasi tots.

LLUC

Degut a l'increment gradual dels costos de l'edició, la revista LLUC ha trobat necessari fixar un petit augment en el seu preu de venda.

Així queda:

Un número 295 ptes.

Subscripció
anual 1.700 ptes.
(IVA inclòs)

Esperam que els nostres lectors i subscriptors ho comprendran.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Els efectes d'un turisme massiu. A l'esquerra una imatge retrospectiva de Cala Millor l'any 1958, quan encara quasi tothom li deia «Davant s'Hort» (de Ca S'Hereu). A la dreta el mateix lloc en una fotografia recent. Sens comentaris (Fotos: Miquel Morey)

REFLEXIÓ FINAL

Desoïnt les advertències del «Llibre Blanc del Turisme a Balears» en el sentit de frenar l'oferta turística (18), aquesta creix notablement i fins i tot intenta entrar als Espais Naturals considerats com a més valuosos (19), provocant crisis parcials de tots conegudes. Aquestes crisis parcials no són més que un pàl·lid anticip de la gran crisi. Submergits, com estam, en aquesta societat liberal, materialista, dominada quasi totalment per l'economia, la via tecnològica és la que es presenta amb totes les possibilitats de victòria. Som fills de la nostra època i fins que passi un temps i puguem veure les coses des d'una altra perspectiva, aquestes paraules sonaran a música celestial de qui no té cap vertadera responsabilitat immediata de gestió. De veritat, voldria estar equivocat, perquè això significaria que aquestes prediccions serien falses.

Mentrestant, no puc fer més que deixar constància aquí del meu avís i esperar. Potser que —anant contra corrent— sia capaç d'endinsar-me en les nostres velles essències i trobar temps per prendre el sol, prendre la lluna, «esperar el barco» i, amb Joan Alcover (20), recordar el temps en què «dins el misteri de l'ombra florida, tombats a la molsa, passàvem les hores, millors de la vida».

MIQUEL MOREY I ANDREU
Ciutat de Mallorca, febrer de 1990

(11) Jeremy Rifkin. *Entropia. Uma visao nova do mundo*. Universidade do Algarve. Faro. Portugal (1987).

(12) Francis A. Schaeffer. *Pollution and the Death of Man. The Christian View of Ecology*. Wheaton, Ill. Tyndale House (1970).

(13) Fernando González Bernáldez. *Ecología y Paisaje*. Ed. H. Blume. Madrid (1981).

(14) Gaspar Melchor de Jovellanos (1943). *Descripciones del Castillo de Bellver. Segunda Parte*. En: *Jovellanos. Obras en prosa*. Ed. de José de Caso. Ed. Castalia. Madrid, 1969.

(15) Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria. *Die Balearen in Wort und Bild geschildert*. Leipzig (1869).

(16) Gaston Vuillier. *Voyage aux îles Baléares. Les Baléares vues en 1888*. Editions Errance (1982).

(17) George Sand. *Un invierno en Mallorca*. Ed. Mateu. Barcelona (1958).

(18) Aguiló, E. et al. *Llibre Blanc del Turisme a les Balears*. Conselleria de Turisme. Govern Balear. Palma de Mallorca (1987).

(19) Miquel Morey, Miquel Àngel Borràs, Guillem Chacartegui et al. *Espacios Naturales de Baleares. Evaluación de 73 Areas para su protección*. INESE-Conselleria d'Obres Públiques i Ordenació del Territori. Palma de Mallorca (1987).

(20) Joan Alcover. *Cap al tard*. Ed. Moll. Palma de Mallorca (1955).

SUBSCRIVIU-VOS A LA REVISTA LLUC

Cap al 2000: de la il·lusió conservacionista al realisme verd

Créixer -1, ecologitzar l'economia

per Joan Buades

«Quan es diu d'alguna cosa que és intolerable, resulta inevitable l'acció. Aquesta acció està subjecta a totes les vicissituds de la vida. Però l'esperança pura rau primerament i misteriosament en la capacitat per qualificar l'intolerable com a tal, i aquesta capacitat ve de lluny: del passat i del futur. Per això, la política i el valor són inevitables».

John Berger

Com a finals dels '70, a la cruïlla dels '90 el moviment de defensa de la Natura a Mallorca es troba en una encreuada decisiva: o aprofita el seu influx social per fer real la prioritat ecològica sobre el creixement econòmic o pràcticament tots els èxits proteccionistes aconseguits durant la darrera dècada se n'aniran en orris. O bloqueja la tercerització econòmica definitiva de l'illa tot promovent alternatives viables de transició cap a una economia ecològica o l'arrodoniment del vell projecte ultradesenvolupista de «Mallorca, societat de serveis» —compartit implícitament o explícitament pels partits establerts i el capital hotel·ler, constructor i bancari— pot provocar una destrucció tan completa dels reclams habituals de sensibilització ambiental —ben especialment, la bellesa paisatgística— que pot dur al fatalisme i a la marginació socials a sectors molt importants del moviment ecologista.

El millor actiu del moviment ecologista mallorquí, és clar, és la feina constant, la puixança i l'influx social del GOB. L'evolució d'aquest col·lectiu és un fidel reflex dels anhels, necessitats i força de la idea de defensa de la Natura a les Illes. Hi ha una llarga i rica història encara per interpretar que ens permetrà comprendre l'evolució des d'un —literalment— «Grup d'Ornitologia Balear i, sempre en lletres menudes, de defensa de la Naturalesa», que comptava amb menys d'un centenar de socis/es el 1973 fins a l'actual «GOB, l'associació *ecologista* de les Balears» que n'agrupa uns tres mil. Ens interessa aquí suggerir com, en bona mesura, les metamorfosis del GOB tenen molt a veure amb l'influx que varen senyalar i senyalen nous horitzonts a l'ecologisme a casa nostra. Com a finals dels '70, ara mateix, el moviment ecologista es troba en una cruïlla decisiva o no li servirà de res deixar passar el temps. Però potser res millor que fer un repàs al que ha estat la dècada passada per situar-nos.

ELS '80: UNA DÈCADA ESMITJADA

Podrem parlar d'esmitjament si som capaços de reconèixer-nos en les expectatives canviants del gros del moviment ecologista i proteccionista al llarg de la dècada passada. Des del 1979 fins a l'any clau del 1985 el moviment viu una expansió organitzativa gran i es genera una sensació d'avanç clar cap a un redreçament de les condicions socials, culturals, econòmiques i polítiques que varen permetre la balearització. L'època ve marcada per la desaparició de grups ecologistes llibertaris importantíssims per a la història de l'ecologisme illenc com ara *Talaiot Corcat* o *Terra i Llibertat*, per a la ralentització de la pressió urbanística, la paralització de la inversió estatal i regional en infraestructura viària així com per l'esperança que la democratització dels ajuntaments, en comportar l'entrada al Poder local de membres del moviment ecologista a través de candidatures d'esquerra, contribuiria a materialitzar i fer llei una política d'ordenació del territori no lesiva per a la Natura.

A partir del 1985 però hi ha una inflexió clara de les expectatives ecologistes: l'allau de noves construccions urbanístiques, el revifar de tots els projectes desenvolupistes d'infraestructura concebuts a principis dels '70 (Túnel a Sóller, xarxa d'autopistes, noves pistes a l'aeroport, noves centrals tèrmiques...) i la proliferació d'escàndols ecològics permesos i, a vegades, fins i tot encoratjats, per ajuntaments i tècnics urbanístics autoanomenats d'«esquerres i ecologistes» van afermant la idea que, al capdavant, cap èxit ecologista important està consolidat i que la «segona balearització» és aquí. Igualment, són aquests els anys en què van apareixent i consolidant-se col·lectius ecologistes i pacifistes a la perifèria del GOB interessats creixentment en una convergència verda (l'Assemblea ecologista i pacifista, el Bloc Ecologista de Campanet, el Grup

per la pau i la no-violència de Sóller o el Grup d'Agri-cultura Ecològica) que vagi més enllà del conserva-cionisme.

A) 1977-1985

Els finals dels '70 varen veure el zènit i posterior desaparició de *Talaiot Corcat* i *Terra i Llibertat*. De cultura àcrata, el moviment ecologista mallorquí deu molt al coratge i clarividència d'aquells i aquelles que varen ocupar Sa Dragonera, tot aconseguint paralitzar de facto la urbanització *legal* de l'illa i que, amb l'ajut de sectors importants de la Unió de Pagesos, varen impedir la terminació de l'autopista cap a Inca.

Amb la desaparició d'aquests grups cap al 1979, bona part dels seus mètodes —ben especialment la no-violència i l'acció directa— varen influir en l'estratègia futura del GOB, una entitat originàriament or-nitològica i proteccionista que anava radicalitzant, ecologitzant, la seva feina a mesura que s'anava es-tenent la «balearització» arreu de l'illa.

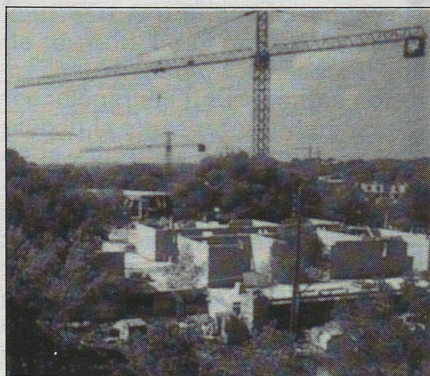
Érem, emperò, al llindar de la «transició» i la ins-titucionalització de l'oposició democràtica va relegar a un segon terme la preocupació per les urgències ecològiques al si dels partits que s'estrenaven en la gestió municipal. El 1979, paralitzada la inversió en infraestructura viària per la pressió ecologista asse-nyalada i per la por a la reacció popular per part d'una UCD no deslligada dels seus orígens no gaire democràtics, la construcció urbanística al litoral pren

el relleu com a eix de destrucció ecològica. Els inter-essos urbanitzadors aviat seran legitimats per ma-jories municipals amb garantia democràtica i, vist el paper crucial que la Llei de Règim local atorga als ajuntaments pel que fa a la planificació urbanística, l'estratègia del GOB tendirà a combinar l'acció direc-ta de denúncia, les campanyes de sensibilització proteccionista, amb la seva conversió en l'oposició real encara que no formal a les majories municipals partidàries d'urbanitzar massivament el seu terme a través de la denúncia, presentació d'al·legacions i re-cursos contra la munió de Plans generals, normes subsidiàries o Delimitacions del Sòl urbà correspo-nents.

Sense aquesta tasca constant duita a terme pel GOB el grau de destrucció ecològica de Mallorca seria encara molt catastròfic.

Igualment, és l'època on el GOB intenta a través del suport a la nova majoria municipal progressista a l'ajuntament de Ciutat positiu una gestió del terri-tori respectuosa amb el medi ambient. D'aquí va sor-gir l'avantprojecte de nou Pla General d'Ordenació Urbana i l'actual Pla General.

Sa Dragonera, Cabrera, Es Trenc, són així ma-teix emblemes de la força exitosa del moviment d'a-quells anys. Tot plegat, això comportarà un creixe-ment molt significatiu de l'afiliació al GOB que el convertirà en el grup ecologista i conservacionista proporcionalment més important de l'Estat espanyol. Sense qüestionar frontalment l'orientació de-

senvolupista de fons del model econòmic actual, el moviment de defensa de la Natura va aconseguir una limitació real del creixement o, si més no, una ralentització palpable allà on era més evident: el consum de territori. Efectivament, si feim cas a Navinés, el ritme de construcció de places hoteleres va situar-se entre els anys 1980 i 1985 un 150 % per davall del que va esdevenir-se entre el 1986 i el 1988: de la mitjana de 10.000 places noves/any per al conjunt de les Illes d'aquests anys passàrem a la d'unes 24.000/any per a la resta de la dècada. I, respecte a la dècada dels setantes, amb una mitjana de 13.000 places de nova construcció/any, era també significativament menor.

El «xarampió ecologista» (en simptomàtica expressió de Javier Zuloaga, cadell periodístic del lobby ecocida) vivia el seu apogeu. Semblava que res no podria anar pitjor i que s'estava formant un consens social sobre la necessitat de preservació del territori, de l'equilibri ecològic. Més encara quan la demanda turística havia caigut un 10'62 % el 1985. Emperò el vent...

B) 1986-1989

...va tornar a enlairar aquesta demanda i el principi de la recessió va convertir-se, a penes un any després, en l'avantsala d'un creixement de la de-

manda del 17'54 %, el més elevat en la dècada dels '80. Tal fet, unit a la «sequera» constructora que s'acumulava des de feia un quinquenni va provocar un segon «boom» de la construcció a les Illes. Es passa d'un increment anual d'un 2'80 % en places turístiques per al període 1980-85 al 5'89 % per al 1986-88; com dèiem, d'una mitjana d'unes 10.000 places/any noves a unes 24.000.

Reprement Navinés, podem remarcar com la demanda d'inversió econòmica a les Illes, per mor del pes que hi té la construcció turística, esdevé més i més una mera variable del creixement de la demanda turística al llarg d'aquests anys. La terciarització augmenta (per situar-se en un 80 % del PIB) i actua com a multiplicador del consumisme general en tots els àmbits de la vida. La immigració torna a adquirir un pes rellevant en termes demogràfics: actualment es situaria cap per damunt de les 9.000 persones instal·lades a les Illes per any.

L'extensió de la balearització avança a ritme seixantí: aquella Mallorca mera agregació de viles dormitori de Ciutat que deduïa ja el malaurat Albert Quintana el 1973 s'ha acomplert en bona mesura. I amb ell el trasbalsament de les relacions econòmiques i la demografia de l'illa: el despoblament del Pla, l'envelliment i decandiment industrial d'Inca i Manacor, l'estancament demogràfic de Ciutat, la conversió del litoral en una zona de preferent urba-

AMB UN ESTALVI AIXÍ,

UNA JUBILACIÓ AIXÍ

"la Caixa"

Llibreta Pensió 2.000

Amb una petita quantitat mensual, n'hi haurà prou per a gaudir d'una jubilació com es mereix.

La Llibreta PENSIÓ 2000 li ofereix un pla de jubilació ajustat a les seves necessitats econòmiques i familiars. A més, podrà disposar anticipadament de la reserva acumulada, segons les condicions establertes per la llei. Informi-se'n a qualsevol oficina de "la Caixa", o truqui gratuïtament al 900 310 310.

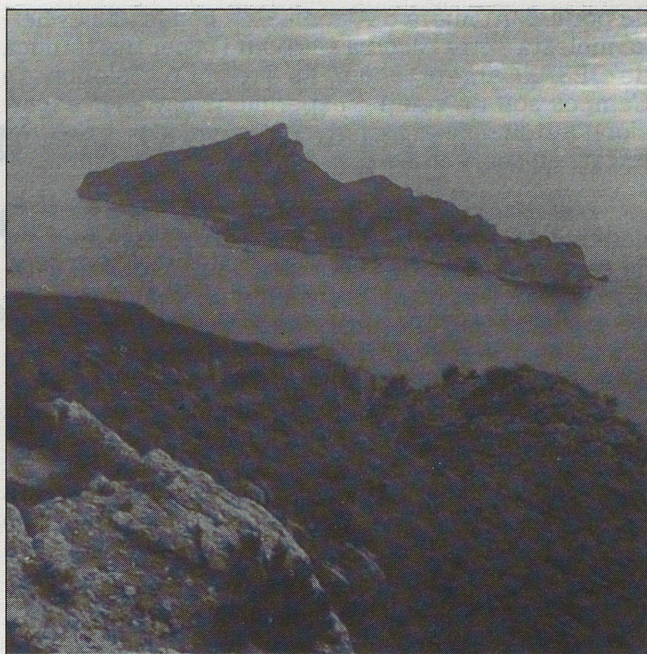
"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

nització. A recer de l'enorme pes absolut que ja concentra la construcció al litoral avui les ciutats reals a Mallorca, Palma a part, els «passejor urbans davant la mar» com ara la costa de Calvià o el corredor Port d'Alcúdia-Can Picafort.

Però aquesta densificació del consum de territori litoral no ha assolit encara totes les «possibilitats» que els ideòlegs conceben. S'hauria tudat, segons ells, l'ocasió de globalitzar la metropolitització de l'illa. Resulta «intolerable» en tal sentit la «discriminació» dels beneficis del Progrés que han patit els pobles de la Serra de Tramuntana o la manca de construcció d'autopistes que posin a l'abast de la Part Forana vies ràpides per accedir als centres de consum metropolitans típics en tota societat moderna i que permetin un millor acostament del turisme als establiments de relax del seu terme. Així, ens urgeix un mapa d'autopistes de nivell europeu que uneixi els punts econòmics vitals: Palma-Alcúdia i Palma-Costa de llevant tot permetent anar-hi enllaçant en forma d'anell tots els pobles veïns. O fer accessibles a altes densitats de tràfic la Serra de Tramuntana a través d'un túnel.

Serà precisament en els darrers anys de la dècada que aquests projectes, redactats pràcticament tots ells abans del 1975, ressusciten i comencen a materialitzar-se. La supercarrera fins a Banyalbufar es va fer en un temps rècord, les obres del túnel a Sóller s'han iniciat i ja està en marxa la perllongació d'onze quilòmetres de l'autopista cap a Inca. Només amb aquest pacte implícit entre el Govern de Madrid i el de Palma que encoratja l'anomenada «modernització de la xarxa viària» poden ser demà explotades amb total impunitat les darreres zones que havien quedat al marge de la turistització massiva. I basta fullejar als diaris els anuncis plens d'especulació immobiliària sobre les «fabuloses» condicions d'invertir ara que hi haurà túnel a la zona de Sóller com per veure que, mentre la retòrica dels partits establerts i la patronal hotelera parlen d'un necessari turisme de qualitat, la realitat dels fets mostra com aquesta inversió massiva, estatal, rabent, en infraestructura viària està només al servei de la balearització definitiva, completa, de Mallorca. És infraestructura de destrucció.

Aquesta voluntat explícita per part del lobby desenvolupista per transcendir a curt termini el primer límit estructural al seu model econòmic, el consum de territori, no para esment en el segon, l'escassetat creixent d'aigua, tot apostant per futures solucions tecnològiques tipus plantes potabilitzadores que supleixin la «inseguretat derivada de les insuficiències de la «Natura». I pel que fa al tercer gran factor limitant, l'energia capaç de sostenir un tal nivell de consum, està posant les bases per l'ampliació de la xarxa de centrals tèrmiques existents. La recentíssima petició de l'exemplar companyia GESA que regenta en règim d'oligopoli l'electricitat i el gas que consumim a l'Estat espanyol i de monopoli el d'aquí d'assenyalar la costa llucmajorera com l'indret «ideal i, a més, únic possible» per construir-hi una

La Dragonera des de la Trapa

macrocentral tèrmica amb un port energètic superior al 6 % anual explicita la solidesa, intel·ligència i els extensos tentacles de l'aliança desenvolupista.

La història crítica del decenni obliga a admetre, a més, que avui ja no és possible distingir entre Institucions més o menys favorables a una economia ecològica: són incompatibles els casos de promoció o col·laboracionisme amb la destrucció promoguts per majories amb participació de totes les forces polítiques parlamentàries a Palma, des d'una socialdemocràcia de vies de cintura i grans superfícies comercials (a Ciutat mateix), pal de paller del bloc modernitzador de l'hoteleria (a Alcúdia, Calvià, Andratx, Lluçmajor o Manacor). Al llarg dels '80 els partits establerts que s'han reclamat progressistes, d'esquerres i defensors de la Natura, s'han demostrat creixentment susceptibles d'entendre la necessitat del creixement, l'exclusivitat del turisme com a única opció per a l'economia de les Illes, i de la desitjabilitat d'estàndards cada cop més elevats de consum individual per a la població resident (1).

En aquest sentit, tot plegat resulta alligador comprovar que, tret potser de Sa Dragonera i vendria que tocàs fusta, cap dels espais naturals protegits gràcies a la pressió del moviment ecologista i conservacionista als anys '80 està avui exempt

(1) Segueixi's en tal sentit la producció ingent d'economistes vinculats al bloc progressista (especialment Alenyar i Navinés) encaminada a demostrar els avantatges d'una proposta econòmica conservacionista, de matriu neokeynèsiana, que no renunciï a la tercerització ni al creixement. En tot cas, llegiu els futurs programes electorals autonòmics del PSOE, PSM-EN i EU. En seran fills.

de perill. L'Albufera d'Alcúdia és a penes una esclota molesta entre Alcúdia Harbour i la central tèrmica de GESA, Cabrera, ehem, Es Trenc i es Salobrar de Campos són un camp d'experiment per a les excursions automobilístiques de «palmesanos» i turistes torrats en cerca d'una dosi de Natura reparadora...

L'estratègia conservacionista, tot i els seus innegables progressos en la conscienciació ambiental de sectors amples de la població i fins i tot de l'establiment hotel·ler, no ha aconseguit encara l'aprovació de cap «Catàleg d'espais naturals a protegir» consensuat entre els partits polítics i els poders econòmics. Ni protegir aquells espais que semblaven salvats per l'esforç i la mobilització del moviment ecologista.

És amb aquest rerafons que s'ha d'explicar el procés que ha conduït a la necessitat d'articulació d'una alternativa fonamental verda a la política establerta sense intermediaris. I, alhora, l'existència d'un sol també electoral per al moviment verd i alternatiu com acaben de demostrar les eleccions europees i estatals de l'any passat. Efectivament, l'any 1985 va ser també el de l'afermament de l'«Assemblea per la pau i el desarmament» i del «Grup per la pau i la no-violència» solleric i prest s'hi va afegir el jove Bloc Ecologista de Campanet que, anys a venir, seran la base per a la presentació exitosa de la primera llista verda a unes eleccions a Mallorca. Provenients de l'oposició alternativa contra la permanència de l'Estat espanyol a l'OTAN, els dos primers col·lectius varen anar evolucionant a partir de l'aposta per una interrelació creixent del pacifisme i l'ecologisme a casa nostra.

Així, l'«Assemblea per la pau i el desarmament» es transformava el 1987 en «Assemblea ecologista i pacifista» i assajava la col·laboració local amb GREENPEACE a través de la «Campanya per la desnuclearització de la Badia de Palma». Igualment, el grup de Sóller treballava també en les iniciatives ciutadanes contra el túnel i el BEC feia de l'articulació política dels Verds la divisa del seu horitzó. Cinc anys de segona balearització on els límits del conservacionisme s'han posat tant de manifest hi han fet la resta. L'atzar i la necessitat però també un bagatge d'experiències personals i de campanyes de base va ser el que va motivar els i les activistes d'aquests grups i alguns/es altres que són coneguts/des pel seu treball al GOB a presentar-se a les eleccions estatals passades (2) com a ELS VERDS-LLISTA VERDA. Creïxer -1, ecologitzar l'economia varen ser i seran explícitament la seva prioritat programàtica amb l'ambició de convertir-se en el pol de referència fonamental per bastir una alternativa de fons a les suposades oposicions partidàries contradictòries que estarien encarnades pel bloc liberal (ultradesenvolupista), el dolent de la pel·lícula, i pel bloc progressista (partidari d'un creixement moderat i del conservacionisme), el mal menor al qual els i les ecologistes hauríem de fer costat.

LES OPCIONS DE L'ECOLOGISME ALS '90

La imatge que millor reflecteix l'estat actual i, al meu parer, sempre desitjable del moviment ecologista mallorquí és la idea de constel·lació. El seu creixement i solidesa ha estat al llarg de dues dècades formidables. Però ni el GOB és avui un col·lectiu d'ornitòlegs i mers protectors/es de la Natura ni és possible reduir l'ecologisme a la tasca que, coratjosament i constant, tira endavant l'associació ecologista de les Balears.

Tan prest com sorgeix un problema de protecció ambiental al litoral, bé a través del mateix GOB bé a partir d'iniciatives ciutadanes locals, sorgeix també la protesta i la denúncia de l'ecocidi. Tenim un grup de defensa de la Natura a les Balears amb un pes enorme dins la societat que va molt més enllà de la seva ja de per si gran afiliació. Aquesta necessitat de preservació, de protecció de l'equilibri ecològic que explica el creixent influx del GOB ha influït les mentalitats de pràcticament tots els partits parlamentaris i sectors dirigents de la patronal hotelera d'una manera tal que tothom sembla estar a favor de conservar el medi ambient. La gran pregunta, per a les persones de bona voluntat i per a l'activista ecologista en general: per què, doncs, si tothom hi està d'acord mai no s'havia fet malbé la Natura d'una manera tan conscient, tan oberta, i en un règim de llibertats?

Aquells i aquelles que vàrem participar en la llista verda el mes d'octubre i que promovem el procés constituent verd que acabarà el mes de maig amb la fundació dels Verds a Mallorca, tenim una sola resposta: el simple conservacionisme només aconseguirà ajornar la destrucció ecològica. Perquè hi hagi una economia ecològica cal treballar per avançar cap a una economia basada en la prioritat ecològica sobre la idea de creixement. Això és, caldrà que els diferents sectors del moviment ecologista es facin costat davant la modernització de l'aliança ecocida i que, des del respecte mutu, la tolerància i fins i tot la discrepància sobre les vies d'avanç, sapiguem triar models de relació almenys tan flexibles i consistents com els partidaris del liberalisme i el seu complement «conservacionista». Ecologitzats retòricament els partits tradicionals, l'ecologisme ha d'utilitzar també les Institucions a través de la seva participació política directa per tal d'assegurar un futur que valgui la pena de viure's als i a les qui ens seguiran.

JOAN BUADES
Febrer '90

(2) Una explicació més subjectiva i, així i tot, més completa, pot trobar-se a Gabriel Jover i Joan Buades, «De las asambleas: metamorfosis hacia una oposición contemporánea», dins *En pie de paz*, primer trimestre 1990, núm. 16.

Quins objectius es plantejarà el moviment ecologista a les Illes?

per Josep Valero González

ELS INICIS

El verd està de moda. S'ho podrien imaginar els primers ocupants de l'illa Dragonera? Després de les manifestacions del 29 d'octubre del 1977 reclamant l'Autonomia, i del 15 de desembre de 1988 després de la Vaga General, les concentracions en defensa del territori i del medi ambient han estat les mobilitzacions que han mogut major nombre de participants, a Mallorca.

Dragonera, Es Trenc, Cabrera, Cala Mondragó, etc. han estat reivindicacions assumides per amplis sectors de la societat. És un guany dels moviments ecologistes? Què han aconseguit i què els resta per resoldre?

En principi fou la protesta, la denúncia espectacular. Després el camí dels contenciosos-administratius, els reptes als Ajuntaments, les correlacions de forces, diluïren el contingut inicial espontani i de transfons anarquista, per canalitzar-ho en el treball sistemàtic i planificat del GOB.

Com es donà aquesta passa? ¿Com els tranquils aficionats a l'ornitologia donen aquesta passa tan abismal, tenint preocupacions tan complexes? Segurament perquè la presa de consciència dels grans problemes comença per estudiar-ne a fons un en concret. És possible defensar els ocells, sense protegir l'entorn on viuen? ¿Es pot esser naturalista, contemplant passivament com l'home destrueix en pocs dies els ecosistemes aconseguits amb tants d'anys? ¿pot justificar-se la inhibició d'una entitat proteccionista, i pronunciar-se sobre problemes amb fons polític, per evitar represàlies o dificultats, per seguir amb les seves activitats científiques?

Aquestes preguntes se debaten amb calor entre els membres del GOB, mentre a la societat mallorquina encara hi ha apassionament en la discussió política. La gent amb inquietuds és als partits polítics. També arriba al GOB aquesta influència. I aquesta organització es converteix en receptora d'aquestes inquietuds, a la vegada que en genera o canalitza d'altres, especialment en relació a la protecció del medi ambient.

NECESSITAT SOCIAL DE LA DEFENSA DEL MEDI AMBIENT

El GOB ha tingut el gran mèrit de desenvolupar una consciència de defensa del territori i d'organit-

zar-la de forma pràctica. Sense deixar d'exercir les tasques d'investigació de la Natura, el GOB es converteix en una entitat amb profunda arrel social. La rigorositat científica i el rebuig a la demagògia, un ben fet i mesurat treball unitari amb totes les forces polítiques i socials, un pluralisme intern viu i no excloent, són sens dubte, algunes claus per explicar l'auge social del GOB.

Però no valdria res tot això sense la necessitat social de la defensa del medi ambient. A Mallorca el GOB ha sabut jugar el paper clau de «volta» per articular la resposta social davant les agressions més escandaloses a la nostra natura. A la vegada, l'acumulació de casos a defensar, la diversitat de campanyes, el fet de posar a punt un aparell administratiu i cobrir les despeses, l'esgotament ràpid dels quadres de direcció davant la magnitud de les tasques, fan del GOB una organització que pot tenir moments d'excessiva «institucionalització», en alguns casos, o de desbordament d'altres.

De totes maneres, el GOB ha estat el fonament del moviment ecologista a Mallorca i sens dubte ho serà en el futur. La necessitat de protegir dels atacs més directes la Natura, la previsió que es seguiran produint, fa vigent el poder mobilitzador i aglutinador del GOB. No només a campanyes generals, sinó

també participant a la pluralitat d'organismes que es creïn a nivell local, com és el cas dels Amics de Cala Galiota, Coordinadora en Defensa de la Marina de Lluçmajor, Amics del Raiguer... etc.

GOB, CANAL D'UN PARTIT VERD?

L'existència del GOB com a principal punt de referència del moviment ecologista, ha facilitat el creixement a Mallorca de les inquietuds que generen els moviments verds a Europa. La manca de recursos, la degradació de l'entorn, la pèrdua de qualitat de la vida, són realitats assumides tant des de la dreta com des de l'esquerra. El com organitzar una producció econòmica no contaminant, la creació de nous valors humans i culturals, l'ordenació del conjunt de l'activitat econòmica i social amb l'entorn natural, són també realitats acceptades per tots però que en la seva plasmació pràctica reflecteixen les diferents posicions que els interessos de classe expressen.

És legítim plantejar-se que el moviment ecologista no pot anar sempre a la contra. Així s'aconsegueixen victòries parcials, però també moltes derrotes, algunes per simple incapacitat física davant tantes agressions quotidianes. Com s'ha de passar a l'ofensiva?

Qualcú pot pretendre que el GOB fos el canal natural de la formació d'un Partit Verd. La força d'aquests partits a Europa descansa en el seu potencial renovador, en la seva línia coherent en política ecologista, en la seva defensa de valors personals i individuals, moltes vegades descuidats pels partits de l'esquerra tradicional. Però el seu desavantatge és l'absència de plasmació d'una política econòmica transformadora, que els partits més conseqüents de l'esquerra estan en millors condicions d'elaborar.

Sens dubte a Mallorca hi ha condicions per a l'existència d'un partit verd o d'una Plataforma que aglutini les aspiracions dels Verds. Però seria mala cosa que es pretengués instrumentalitzar el GOB o el conjunt del moviment ecologista per la seva potenciació. Els moviments de masses han de tenir una dinàmica pròpia. Haurien d'esser unitaris, pluralistes, democràtics i amb reivindicacions assumibles per la immensa majoria de la societat. El GOB ha tingut el gran mèrit de ser així. Intentar rompre aquesta trajectòria seria perjudicial pel qui ho promogué i pel conjunt del moviment en general.

EL PROBLEMA ELECTORAL

No obstant això, l'interrogant segueix plantejat. Com passar a l'ofensiva en el terreny del medi ambient? La resposta pot ésser avançar en la formulació d'un nou model d'ordenació econòmica i territorial a les Illes. S'imposa que aquesta és l'oferta que han de fer els partits polítics. Si es tracta d'esser només papers electorals que es contrasten per la influència a les urnes, els partits d'esquerra a les Illes poden mantenir una competència electoral prou dura, en aquest tema, a veure qui guanya més vots.

Si allò que es pretén és comptar qui tindrà més escons al futur Parlament Balear, se'ls podria respondre que fins ara la confrontació de «lliure mercat» entre les forces d'esquerra a les Illes, ha duit al manteniment de la dreta en el poder polític autonòmic i amb ella l'accentuació dels perills d'atemptats ecològics, la manca total d'una planificació racional de l'economia de les Illes en consonància amb els seus recursos naturals, a la vegada que un increment major de les desigualtats socials.

Cal que el GOB segueixi amb la seva política tradicional de lluita reivindicativa per la defensa del nostre territori, i amb les característiques unitàries que sempre ha sabut mantenir. Tal vegada per a superar l'estancament d'una actitud purament defensiva podria facilitar ésser el canal de diàleg i investigació sobre alternatives concretes que són necessàries a les Illes, i com els partits polítics poden contribuir a realitzar-les.

ALTERNATIVA ECONÒMICA, ALTERNATIVA ECOLÒGICA

A les Illes és necessari que les forces polítiques d'esquerra col·laborin en allò quotidià i marquin objectius teòrics i estratègics rigorosos en llur actuació. El problema ecològic és avui clau pel nostre futur. Perquè aquest significa essencialment debatre el model econòmic que s'ha de construir. Debatre l'alternativa ecològica és debatre l'alternativa econòmica. La Federació d'Hoteleria comença a tenir-ho clar. És veritat que el verd s'ha posat de moda. Però els interessos de les classes socials segueixen éssent concrets i generalment contradictoris.

Que l'esquerra sigui responsable i aprofundeixi en les perspectives de futur serà allò que facilitarà el major desenvolupament del moviment ecologista i, dialècticament la força d'un moviment ecologista poderós i unitari, crearà les condicions per ajudar l'esquerra a donar el bot qualitatiu en les seves alternatives i en la seva pràctica política unitària.

Cal desenvolupar una cultura unitària d'esquerra a les Illes. Això implica en primer lloc un respecte a totes les formacions polítiques i socials existents, un esforç per comprendre els seus plantejaments de fons, l'oblí de maniobres soterrades a curt termini i de les posicions messiàniques per col·locar l'autoafirmació partidària com un fi en si mateix. Qui no s'identifiqui amb alguns d'aquests defectes, ja pot tirar la primera pedra.

Les contradiccions de classe a la nostra societat aconsegueixen un dels punts més alts en la qüestió medioambiental.

El creixement econòmic que tenim, no només s'enfronta amb l'escassetat de béns com l'aigua, el paisatge, paratges ecològicament sensibles, etc. sinó que la necessitat de defensar els interessos socials de la comunitat, s'enfronten amb els interessos de la propietat privada i amb l'afany d'enriquiment fàcil.

La dreta pot fer concessions en la protecció d'à-

rees concretes, pot utilitzar l'argument ecologista per justificar la seva política d'eliminar la competència (cas de la Federació d'Hoteleria) però no pot anar en contra de la filosofia de «lliure mercat» que és la base del seu poder econòmic. Aquesta filosofia és la que trobam darrera cada atemptat urbanístic. Canviar-la, corregir-la, canalitzar-la són necessitats òbvies del moviment ecologista i dels partits que es consideren d'esquerres.

Les estratègies i les anàlisis de com fer-ho justifiquen l'existència de diverses opcions d'esquerres. Aquí hi ha la riquesa de llur pluralitat. Però la importància de la tasca a desenvolupar, fa imprescindible la col·laboració no només puntual sinó estratègica. Segurament hi haurà persones i col·lectius que ni tan sols valorin aquest fet. La meua opinió és que es tracta d'una necessitat objectiva i inevitable.

CREAR UNA CULTURA UNITÀRIA

El moviment ecologista és una realitat autònoma, plural, i afortunadament a Mallorca, bastant unitària. La seva força potencial és tan àmplia que seria una aberració pretendre encotillar-la i manipular-la. Però el moviment mateix, sense referents de models de societat, està exposat a mantenir-se en el marc de la protesta puntual i el risc de les accions oportunistes.

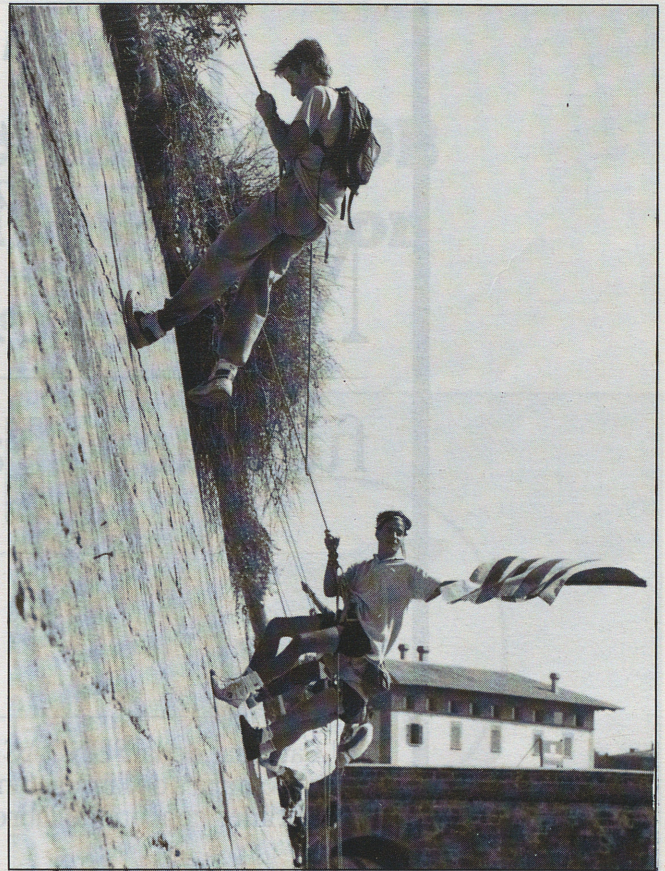
Es fa camí, caminant. Quan em referesc a desenvolupar una cultura unitària de l'esquerra ho faig en el sentit que aquesta existeix com una necessitat moral, com un aspecte secundari de l'activitat partidària, però no com una necessitat estratègica, imprescindible, si és cert que volem canviar, encara que només sigui un poc, aquesta societat.

El moviment ecologista és una força que arrossega i enfonsa molts dels fonaments en els quals es basa l'actual societat insular. El paper d'elaborar una autèntica alternativa d'esquerres, és el fet de construir projectes seriosos, versemblants i fonamentals per oferir en positiu un canal de continuïtat al desbordament tumultuós i irregular del moviment ecologista.

Avui sembla que no hi ha les condicions per crear aquest projecte unitari a Mallorca. Però és una tasca de tots intentar fer-ho. Pel seu propi interès, sense forçar els ritmes, el moviment ecologista hauria d'interessar-se a promoure plataformes de debat, estudis científics, reflexions sobre la participació popular, és a dir, facilitar llocs de trobada per anar creant aquesta necessitat de potenciar els valors unitaris de l'esquerra.

El moviment pot optar per convertir-se en alternativa política, o subordinar-se a l'acció de la força d'esquerra millor situada a les institucions o desentendre's del problema de la lluita pel canvi de model de societat i centrar-se en la pura protecció puntual. El valor de la seva autonomia implica també el respecte a la seva llibertat de decisió.

Des del meu punt de vista, treballar per crear aquesta cultura unitària facilitaria crear les bases per fer una alternativa necessària. Cap força política

d'esquerres de les Illes té clar el model concret pel qual està lluitant, els seus costos, què és allò imprescindible a canviar, quina força real tenen els interessos que resultarien afectats, quin àmbit de possibilitats reals ofereix la legislació, quin grau de realitzacions és possible exclusivament des de l'àmbit institucional... etc.

És cert que cada una de les forces polítiques ha pensat en tot això. Però sembla que s'hi ha pensat poc, per la poca voluntat unitària de la nostra pràctica quotidiana. L'afany per la lluita electoral, per atrinxerar-se en els espais d'influència, la competència pels vots indecisos d'esquerra, facilita la confrontació, la recerca de les diferències. Es vulgui o no això talla les esperances d'un projecte de canvi d'envergadura amb el qual mobilitzar la nostra societat. D'aquesta manca en sortim perjudicats tots. Mentre la situació es mantingui així, la dreta continuarà tranquil·la en la discussió de si són «galgos o podencos».

Tal vegada el moviment ecologista pot ajudar a superar l'estancament, assabentar a la llebre que el més escaient per la seva salut, en lloc de discutir de quina raça són els cans que li van darrera, li convé córrer tant com pugui, perquè l'important és que no l'agafin i, si vol tenir més tranquil·litat, lluiti per una llei que prohibeixi la caça.

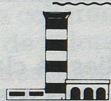
JOSEP VALERO GONZÁLEZ

PREMIS de NARRATIVA

fundació **santa maria**

1990

El Patronat de la FUNDACIÓ SANTA MARIA convoca
el setè concurs de llibre infantil EL VAIXELL DE VAPOR
i el primer concurs de llibre juvenil GRAN ANGULAR

EL VAIXELL DE VAPOR

1er premi 400.000 ptes.
Finalista 200.000 ptes.
Extensió: 50 folis a doble espai

1er premi 600.000 ptes.
Finalista 300.000 ptes.
Extensió: 100 folis a doble espai

- El termini d'admissió d'originals es clourà el 15 de setembre
- L'import dels premis no és a compte de drets d'autor
- Les obres premiades seran editades per EDITORIAL CRUILLA
- Els originals han de ser escrits en llengua catalana

c/o **editorial cruilla**

Informació: Balmes, 245. Telf.: 237 63 44. 08006 BARCELONA

La realitat actual del GOB vista des del seu interior

per Aina Llauger i Rosselló

EL GOB, DES DE DEDINS

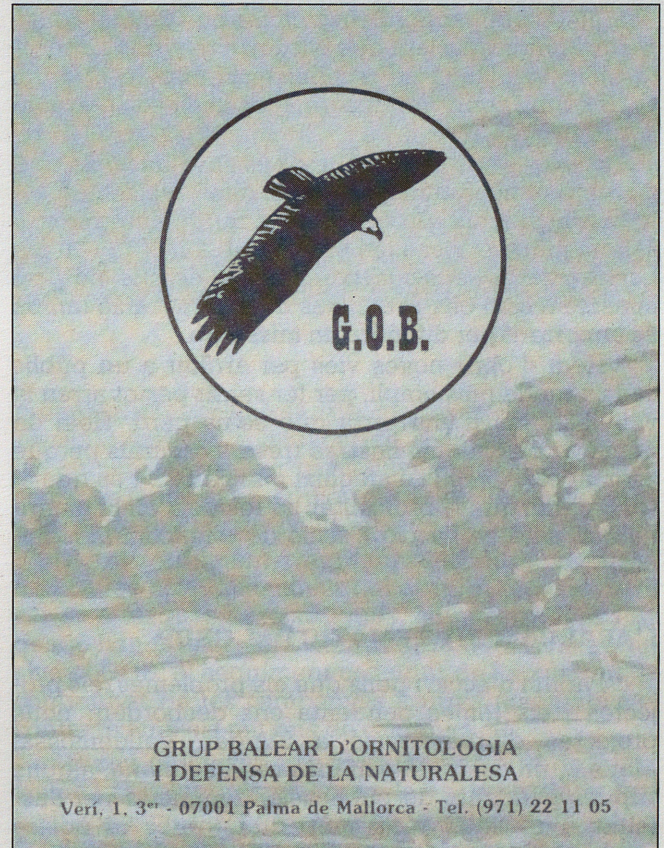
Un article sobre el GOB. ¿Per on començar? ¿Parlar del voltor negre i de la Trapa, o de Sa Dragonera i es Trenc? Les campanyes del GOB són tan nombroses que em sembla impossible poder abraçar-les totes. ¿Contar la història del grup? Segur que molts ja us sabeu de memòria la història de com aquella mitja dotzena d'ornitòlegs i excursionistes es convertí en un dels grups ecologistes més importants de l'Estat espanyol. No som la persona més indicada per fer aquest relat, ben segur que molts el coneixeu millor que jo. ¿Reflexionar sobre el que és i el que vol ser el GOB? ¿Algunes idees sobre el que es discutí fa uns mesos al I Congrés del GOB-Mallorca? Em sembla que per aquí puc aportar qualque cosa més.

És tot un repte parlar del GOB sense fer història, però ja heu vist que no és una decisió injustificada. Hi ha, a més a més, un altre motiu per fer-ho: el GOB és un grup viu, actual, amb una tasca important i urgent a realitzar. Més que mirar de cap al passat, el que necessitam és mirar cap endavant. Sense perdre la memòria (mai no ho voldríem!), el que hem de fer és reflexionar i afrontar el futur de forma que es millori la nostra actuació. En setze anys de lluita hem aconseguit fites molt importants, no cal recordar-ho, però encara ens queda molta feina a fer!

L'ETERNA INDEFINICIÓ

Si ens demanen avui què és el GOB, la resposta immediata és: un grup ecologista. Amb això ho hem dit tot i no hem dit res. Diu Fernando Parra, al *Diccionario de ecología, ecologismo y medio ambiente*, que els ecologistes són aquells que pretenen transformar la realitat social mitjançant determinades formes no convencionals d'acció política, i en funció de certes consideracions preses de l'ecologia teòrica i aplicada. I també diu que allò que millor caracteritza l'ecologisme és la seva irreductible impossibilitat de ser definit, donada l'heterogeneïtat ideològica i el discórrer al ritme dels problemes.

Certament el GOB s'adapta a aquestes definicions. Anam darrera els problemes; els persistents agressors del territori ens marquen el camí i no ens deixen ni un instant per reflexionar, per decidir qui som i cap a on caminam.

Malgrat tot, o tal vegada gràcies a aquestes circumstàncies, el GOB ha anat adquirint una forta entitat pròpia. Ens caracteritza l'heterogeneïtat i el pluralisme, basta una ullada al fitxer de socis per comprovar-ho: ciutadans i forans, estudiants, aturats, professionals liberals, funcionaris..., excursionistes i urbanistes entossudits, vegetarians i carnívors convençuts, ornitòlegs i anti-nuclears... per no parlar de les diverses opcions polítiques i, per què no, religioses. Però hi ha una cosa que ens uneix a tots: estimam la nostra terra i estam disposats a lluitar per defensar-la. Això ha donat coherència al grup, una coherència i una solidesa que no estam acostumats a contemplar a altres col·lectius, especialment als partits polítics.

LA IMPLANTACIÓ SOCIAL DEL GOB

Ens hem guanyat un lloc a la nostra societat. Mentre molts grups es creen i desapareixen, mentre els partits polítics canvien constantment d'idees, el GOB ha demostrat, amb una lluita diària i ferma, la sinceritat del seu objectiu: aconseguir una relació més harmònica entre l'home i la naturalesa.

Crec que la gent ha sabut apreciar aquesta coherència; una prova és el nombre de socis (ja ens aproximam als tres mil), l'augment de popularitat, el recolzament de les nostres convocatòries (manifestacions de fins a 10.000 persones), i la sensibilització cada vegada major dels mallorquins per la problemàtica medioambiental. Sense caure en triomfalismes, perquè som conscient que el camí a recórrer és encara molt llarg, hem de reconèixer la importància del GOB com a aquest transformador de la societat mallorquina.

Allò que ens manca encara és l'avaluació de com és rebut el nostre missatge pels diferents sectors de la població. Sabem què volem i què deim, però no sabem amb certesa com és rebuda la nostra veu i la nostra imatge; ens coneixem des de dedins, però no coneixem com ens veuen des de fora, i això també és important per difondre un missatge.

Hem d'obrir noves vies per arribar a un públic cada vegada més ampli, per fer sentir pertot arreu la veu d'alarma d'una terra que se'ns perd. Hem de donar a conèixer els nostres tresors naturals perquè tothom els apreciï i s'afegeixi a la lluita... I és que al GOB creim que la radicalitat no resideix en la marginalitat, sinó en l'acció, l'acció de tots, com més millor.

L'ABARCAMENT TEMÀTIC DEL GRUP

Parlam d'acció i pens que els problemes, els projectes i els temes pendents ens desborden: nous projectes d'urbanització a S'Algar, Valldemossa, Maria..., un camp de golf més cada setmana, alguns tríptics pendents de publicació, denúncies per l'asfaltat d'un antic camí empedrat, obres al nostre local, monstruoses reformes al barri de la Gerreria, entrevistes amb polítics i periodistes, tales il·legals d'arbres, la mai finalitzada campanya de Cabrera, la nova moda de la regeneració de platges...

És quasi inevitable actuar amb certa precipitació, amb desordre, amb aquesta ansietat que provoca el voler abraçar-ho tot i no tenir capacitat humana per fer més.

És el dilema de sempre: o seguim així, intentant actuar cada vegada que el medi ambient és afectat, però sense poder seguir cada cas amb la dedicació que es mereix, o ens decidim per una sèrie de temes i limitam les nostres campanyes.

Al I Congrés optarem per una solució de compromís: ja que és difícil deixar de banda temes, perquè són realment importants o perquè la pressió social (la premsa, els partits, les entitats, els veïns...) ens obliga a opinar i actuar en cada cas, almenys in-

tentarem, d'ara en endavant, establir prioritats d'acció i programar les nostres activitats.

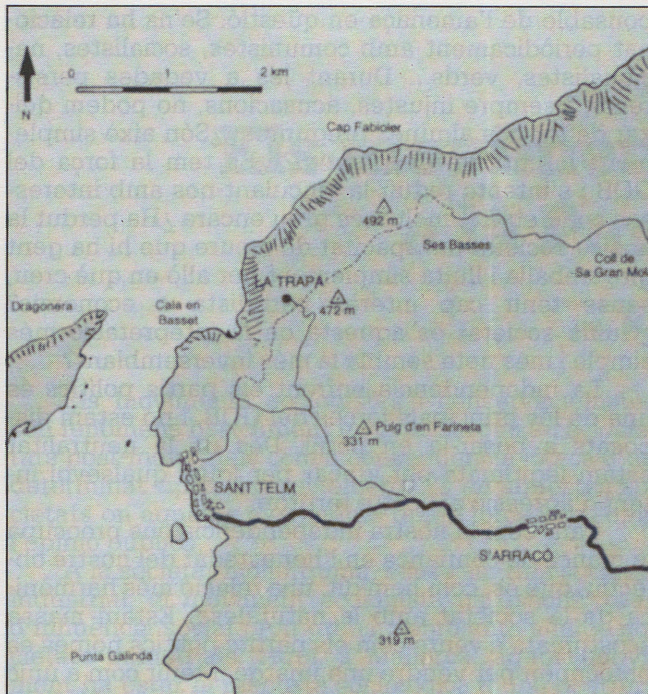
És important reflexionar sobre quin és el nostre camp d'actuació, quines són les prioritats i els objectius, per tal d'evitar que la lluita diària i constant es converteixi en activisme buit, mogut per la inèrcia, que camina cec sense conèixer ni el camí ni la meta.

Les prioritats del GOB vénen evidentment marcades per la realitat d'una illa amenaçada constantment. I com des de fa molts d'anys les amenaces més greus vénen de la mà del negoci del turisme i les segones residències: urbanitzacions, ports esportius, camps de golf... i tota la infraestructura que això necessita: carreteres, túnels, autopistes, centres comercials i d'oci, centrals tèrmiques, ampliacions de l'aeroport... Cada vegada som més els que pensam que ja n'hi ha prou, que ja està bé, que aquest creixement desmesurat i desordenat s'ha d'acabar. Però els que no s'adonen que Mallorca és petita i limitada encara es volen fer més rics; són poderosos i estan recolzats pels poderosos, i tenen el cap ple d'idees per fer desaparèixer una cala més, per parcel·lar un terreny rústic, per salinitzar més pous regant camps de golf, per substituir una garriga per un «centre de salut» o un alzinar per un complex residencial.

Com manen els principis de l'ecologia, el GOB s'ha especialitzat en els problemes que més afecten al seu medi. Ja sabem que les urbanitzacions són l'amenaça més greu, i que bona part de les nostres campanyes, especialment les més populars, són per reclamar la protecció d'espais naturals en perill d'urbanització. Però no ens hem de convertir en una oficina tramitadora de recursos, al·legacions, denúncies i altres tasques burocràtiques. Això és important, però no hem de perdre de vista la globalitat del problema; per aquest motiu ja fa més d'un any iniciarem una campanya contra el creixement urbanístic en general. El nostre lema és: «Per una Mallorca digna, prou d'urbanitzacions», perquè creim que la dignitat d'un poble resideix, entre altres coses, a no permetre la destrucció i degradació d'allò que és més bàsic: el territori.

Aquesta campanya no finalitzarà mai. El seu objectiu és aconseguir l'ordenació conservacionista del territori, la gestió racional dels recursos naturals i el desenvolupament equilibrat i sostengut. En aquests temes el GOB mai no deixarà de tenir quelque cosa a dir.

No oblidem que hi ha multitud més de campanyes i activitats que no volem deixar de banda. L'ornitologia és una d'elles; fidels als seus orígens, el GOB continua realitzant estudis d'aucells, especialment centrats en l'anellament. La Trapa ja és definitivament nostra i ara hem de concentrar els esforços en la seva gestió. A Cabrera hem dedicat molta feina i no deixarem de lluitar fins que no vegem el Parc Nacional. Els temes de litoral també ocupen part de la nostra atenció: la construcció de nous fars, la nefasta regeneració de platges... La caça és una qüestió que ens ha preocupat sempre, així com la gestió forestal. La protecció de les espècies animals i vege-

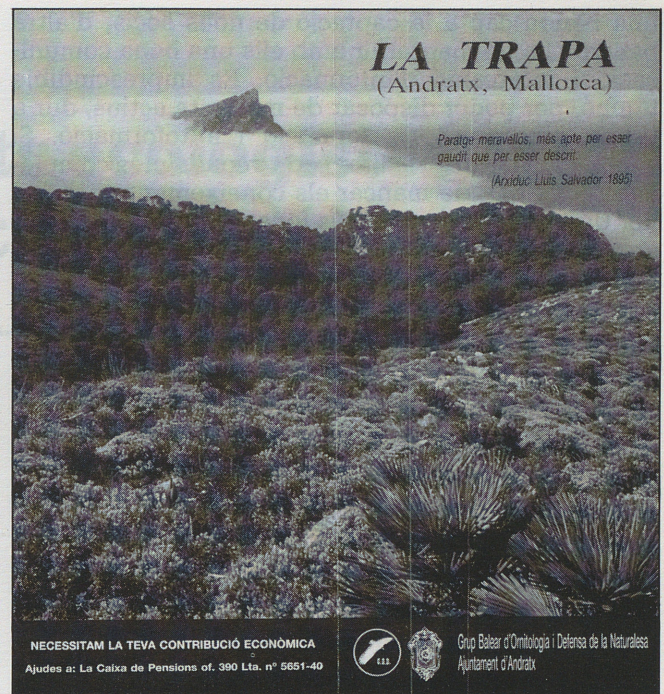
Plànol de situació de la Trapa

tals, el nostre patrimoni històric... Són tants els temes que és impossible anomenar-los tots, ben segur que me'n deix moltíssims.

Una menció especial mereixen una sèrie de temes que no figuren entre les principals campanyes del GOB però que crec que s'haurien d'impulsar de cara al futur, perquè la seva importància ho demana: d'ara endavant ens ocuparem més dels problemes del fons i els abocadors. Al mateix temps hem de donar a conèixer la urgència i necessitat de reciclar el màxim nombre de materials, començant pel paper, vidre, metalls... Tot allò que envolta la problemàtica de l'aigua (contaminació, salinització) serà d'obligada actualitat si continua la sobreexplotació dels recursos hídrics. A mesura que es vagin declarant espais protegits apareix un nou conflicte: el de la seva gestió; fins ara les experiències a casa nostra han estat bastant negatives. El pacifisme, estretament lligat a l'ecologisme, ha d'augmentar la seva presència entre les activitats del GOB (hi ha intencions d'iniciar una campanya a favor de l'objectiu fiscal). Ens hem de preocupar més per les amenaces que afecten a tot el planeta i, en definitiva, hem de saber incorporar a les nostres activitats tots els nous problemes que sorgeixen de la irracional acció de l'home sobre la naturalesa.

¿CRISI DE L'ACTIVISME

Parlam d'acció i parlam de campanyes i no hem d'oblidar que darrera cada actuació del grup hi ha un esforç humà impressionant, fet en bona part per la col·laboració voluntària dels socis. Convocar una manifestació requereix una mobilització multitudinària,

El GOB per la Trapa

preparar una exposició són moltes hores de feina, dissenyar un tríptic o un cartell, redactar un article o un comunicat, enviar la circular als quasi tres mil socis, organitzar un curset o una conferència... Tot això requereix temps i dedicació.

Afortunadament comptam amb dues persones dedicades professionalment al grup. A més de dedicar-se a tasques burocràtiques, administratives i de gestió han fet possible, amb la seva dedicació exclusiva al GOB, el seguiment constant de l'actualitat, la continuïtat de les campanyes i altres activitats i el contacte amb els mitjans de comunicació.

Diuen que vivim uns moments de crisi de l'activisme i el voluntarisme, que a la nostra societat tot-hom mira pels seus problemes i que ningú no es preocupa per allò que ens afecta a tots, que la gent passa d'associar-se i més encara, de comprometre's amb la feina d'un col·lectiu. Al GOB patim en certa forma les conseqüències d'aquesta situació; encara que tenim prop dels tres mil socis i som una de les entitats amb més afiliats de les Illes, podríem ser molts més. A més a més, d'aquests socis, els actius són una petitíssima part.

També diuen que el GOB (els membres de la junta directiva i altres socis actius, els assalariats) no han sabut canalitzar la disponibilitat dels possibles socis actius. Aquest és un dels temes més debatuts al nostre grup, però segueix essent difícil i lenta la incorporació de nous militants. Estam, però, plenament convençuts que la participació dels socis forma part de la forma de ser del grup i hem de fer tots els esforços necessaris per fer-hi la possible.

¿Cap a on s'ha de dirigir aquests esforços? Per

una banda cap a la captació de nous socis; d'altra banda s'ha de mantenir amb ells una bona comunicació i intercanvi d'informació. És imprescindible també, per poder disposar de militants actius, dur a terme programes de formació i autoformació. Si volem canviar una realitat cada vegada més complexa no ens han de mancar els coneixements per fer-ho. Una bona preparació és fonamental; necessitam arguments, eines, idees i imaginació per guanyar la batalla als enemics de la naturalesa.

Dins el capítol de socis hem de remarcar un fenomen molt important que s'ha produït aquests darrers anys: l'augment dels afiliats a la part forana mallorquina. Això és destacable especialment perquè suposa que les campanyes en defensa dels espais naturals s'inicien allà mateix on sorgeix el problema. Ja no són uns ecologistes «urbanistes» que des de Ciutat s'empenyen per defensar uns llocs que quasi ni coneixen, sinó que ara és en molts casos la mateixa gent dels pobles que es mobilitza per evitar la destrucció d'una terra que coneix i estima.

Alguns casos recents il·lustra la força de les delegacions de pobles: la campanya exitosa per salvar les cales de Manacor, duita a terme quasi exclusivament pels manacorins, la lluita en contra de les urbanitzacions de Portocolom a Felanitx i, molt especialment, la darrera fase de la campanya en defensa de Mondragó, reiniciada l'any passat pels santanyiners, els únics que tenien encara viva l'esperança; gràcies a la seva persistència i il·lusió hem salvat entre tots Mondragó.

LA INDEPENDÈNCIA «PARTIDISTA» DEL GOB

Ara ja per acabar, tractaré aquest etern tema polèmic. Polèmic per a alguns periodistes i polítics, perquè per al GOB aquesta és una qüestió més simple i més clara.

A vegada se'ns ha acusat, curiosament, per ser un moviment polític. Dic curiosament perquè això més que una acusació és, en tot cas, una definició incompleta, o fins i tot, un motiu d'orgull. Els ecologistes no podem més que estar d'acord amb allò que digué Aristòtil: l'home no és només un animal, sinó que és polític. Com a éssers humans tenim la capacitat i el dret de participar directament en la presa de decisions sobre tot allò que ens afecta i repercuteix a la vida comunitària.

Els problemes del medi ambient són habitualment d'origen polític i requereixen solució política. Els ecologistes creim que forma part dels nostres drets i deures com a ciutadans fer sentir la nostra veu cada vegada que una decisió o actuació política amenaça la naturalesa, i creim que és perfectament legítim, a més d'una obligació moral, intentar modificar aquesta decisió. Això, encara que sabem que a molts no els agrada, és participar de la vida política d'una societat.

Diferents són les acusacions que ens vinculen a partits polítics concrets, o que relacionen la virulència de les nostres campanyes amb el color polític del res-

ponsable de l'amenaça en qüestió. Se'ns ha relacionat periòdicament amb comunistes, socialistes, nacionalistes, verds... Durant les a vegades persistents, i sempre injustes, acusacions, no podem deixar de fer-nos algunes preguntes: ¿Són això simplement intents de desprestigi? ¿Es tem la força del GOB i s'intenta reduir-la vinculant-nos amb interessos concrets? o, molt més greu encara ¿Ha perdut la nostra societat la capacitat de creure que hi ha gent que treballa i lluita simplement per allò en què creu, sense tenir cap interès partidista o econòmic? ¿Quina societat és aquesta on la interpretació més simple i més neta sembla la més inversemblant?

La independència enfront els partits polítics és una de les principals forces del GOB, i no estam disposats a posar-la en perill. Des de la neutralitat estam legitimats per atacar per igual qualsevol intent d'agressió al nostre territori.

Tant com la nostra independència ens preocupa la manca de confiança en l'honestetat del nostre objectiu, que és, com hem dit, una relació més harmònica de la societat amb la naturalesa. Estam massa acostumats a veure com els partits polítics només preocupen per vendre una imatge, i tenir com a únic objectiu aconseguir vots a les eleccions. Al GOB sabem, i no ens avergonyeix en absolut, que simplement som un instrument; l'objectiu és un altre, més noble, més llunyà i, en definitiva, més bell.

AINA LLAUGER I ROSSELLÓ

Edicions

Disseny gràfic

Publicitat impresa

Fotocomposició

Tipografia / Offset

taller gràfic
Ramon

JAUME BALMES, 43 - TEL. 75 44 32 - 07004 PALMA DE MALLORCA

Els moviments ecologistes a la Part Forana

per M. A. March

Els moviments ecologistes i conservacionistes són fenòmens bàsicament urbans. Sorgeixen a societats post-industrials com a conseqüència lògica d'un determinat tipus de creixement. És en aquestes societats on aquests moviments tenen força i pes dins l'opinió pública.

A la societat mallorquina, sense ser una societat industrial, el moviment ecologista ha assolit cotes d'influència social prou grans, semblants a la de societats industrials. Aquí, a Mallorca, aquest moviment ha estat la resposta sociològica a una destrucció dràstica de l'entorn per un tipus de creixement econòmic ràpid i sense planificació.

Maldament durant anys Palma ha centrat gran part de les grans mobilitzacions ecologistes i sobretot els principals grups i associacions (Talaiot Corcat, Terra i Llibertat, GOB...), els pobles de Mallorca han comptat amb distintes associacions amb característiques ben definides.

MOVIMENTS PUNTUALS I TEMPORALS

Un d'aquests trets característics és el seu caràcter puntual i temporal. La major part d'aquests moviments forans han sorgit per lluitar contra un fet con-

cret (port esportiu, urbanització, pedrera...) sense pretensió de durar molt, sinó únicament fins a la solució del problema concret.

Tot i això alguns grups, en canvi, han fet plantejaments més globals: són els casos del Grup Muntana de Pollença, Torre Esbucada de Capdepera, Grup Ecologista Artanenc, o el novell Bloc Ecologista de Campanet, entre d'altres. La major part d'ells han desaparegut i alguns es varen convertir en delegacions locals del GOB.

Però, com hem dit abans, el caràcter puntual és un dels trets característics dels moviments verds nascuts als pobles, organitzats en forma d'Associacions de Veïns, Coordinadores d'entitats, Associacions d'Amics, etc... Són els casos de les Coordinadores contra ports esportius de Felanitx i Pollença, Coordinadora de Sa Marina de Llucmajor, Penyal Roig de Felanitx i aquests dies la de S'Escalella. Responen també a aquestes característiques, els Amics de l'Entorn de Sóller, Amics de la Tramuntana de Deià, Col·lectiu Anti-Túnel, S'Àguila Lliure, Amics del Paisatge de Bunyola, Amics del Raiguer, etc...

En aquest apartat no podem deixar de parlar, de la creació a partir de 1981, de delegacions locals del

LLUC

Bolletí
de
subscripció

NOM

DIRECCIÓ

POBLACIÓ

es fa subscriptor de la revista **LLUC** per l'any 1990. Pagarà l'import (1.700 ptes.) (estranger 2.500 ptes.) per 6 números

.....enviant un gir postal o taló barrat

.....per un rebut domiciliat a Banc o Caixa

Marcau amb una X la forma de pagament que us interressi.

Retallau i enviau aquest bolletí de subscripció a **LLUC, apartat de correus 619, 07080 Palma de Mallorca**, i rebreu puntualment al vostre domicili la nostra publicació bimestral.

GOB a un total de 15 pobles de l'illa. Són col·lectius, bàsicament de gent jove, de vegades provinents d'associacions locals, que promouen campanyes pròpies, desenvolupen les generals del GOB i mantenen un control permanent de tot allò que es fa o es vol fer al seu municipi. Una part important de les campanyes del GOB als darrers anys han estat protagonitzades per les respectives delegacions.

Darrerament s'han produït moviments espontanis de veïns i d'afectats per qualque obra pública o urbanització, fent oposició a aquests projectes. Així la redacció de molts de plans generals i Normes subsidiàries han anat acompanyats no només de la lluita i de polèmica de grups més o manco organitzats, sinó també per veïns i afectats directes.

ELS TEMES DE SEMPRE

Els temes que aborden aquestes associacions i que alhora els han fet néixer són diversos, però en un país com el nostre, tots giren entorn al turisme i a un tipus de model de creixement. Bàsicament ens trobam amb tres grans temes: urbanitzacions, carreteres o autopistes, ports esportius i pedreres.

Algunes d'aquestes campanyes empreses o co-organitzades per les associacions foranes fan referència a les urbanitzacions de Capocorb, Can Por-

guer, Montblanc, Llucalcari, S'Algar i Sa Punta, Mondragó, Sa Canova, sa Punta de n'Amer, les Cales de Mallorca; ports esportius com el de Felanitx, Pollença, Cala Galiota o Sóller; pedreres com les de Lloseta, Bunyola, Sóller... carreteres o autopistes com la d'Inca, el túnel de Sóller, carretera de Deià, Port d'Andratx, etc... Sens dubte els municipis del litoral han vist néixer els moviments que els d'interior a la vista d'una virulència evident contra el seu territori i els seus paisatges. No podem oblidar tampoc grups i campanyes als municipis de l'interior preocupats per les cada cop més impactants vies de comunicació, pedreres i parcel·lacions.

S'ha de reconèixer un fet important i de vegades decisiu, i és que els moviments ecologistes, especialment als pobles de Mallorca, han tengut moltes vegades l'ajut i l'empenta de col·lectius ben diversos, especialment pagesos (Unió de Pagesos), Confraries de Pescadors, grups escoltes, entitats culturals com l'Obra Cultural Balear, associacions de veïnats, grups pacifistes, així com nombroses revistes periòdiques, vertaders altaveus i divulgadors d'aquestes problemàtiques.

M. A. MARCH

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

1990

Son Rapinya
Llac de Banyoles, s/n.
C.P. 07013

Son Ximelis
Cap Blanc, s/n.
C.P. 07011

Rafal Vell
Pere Ripoll Palou, 9
C.P. 07008

Gènova
Barranc, 2
C.P. 07015

Establiments
Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

Sant Jordi
Bauçà, 31
C.P. 07199

Arenal
Pça. G. Rul·lan Garcías, 5,
1er pis. C.P. 07600

Coll d'en Rabassa
Bailèn, 38
C.P. 07007

Blanquerna
Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

Son Gotleu
Regal, 105
C.P. 07008

Sa Indioteria
Gremi Tintorers, s/n.
C.P. 07009

Polígon de Llevant
Ciudad de Querétano, 3
C.P. 07007

Molinar
Xadó, 7
C.P. 07006

Horari
Dilluns a divendres: 15-21 h.
Dissabtes: 10-14 h.

Cort
Pça. Cort, 1
C.P. 07001

Horari
Matins: 9'30-13'30 h.
Horabaixa: 17-20 h.
Dissabtes: 9'30-13 h.

Protesta contra la
urbanització de
Sa Canova

GOB-Artà: activitats

El GOB-Artà va començar a funcionar fa cosa de dos anys. La idea de crear-lo va sorgir d'un grapat de gent afiliada al GOB i també d'altra gent que, sense estar-hi, es preocupava dels cada vegada més nombrosos problemes ecològics del municipi.

Tot just acabats de constituir vàrem organitzar el Mes de la Natura, durant el qual es portaren a terme diverses activitats —conferències, taules rodones, exposicions, audiovisuals, repoblacions forestals...— relacionades amb la natura. L'acollida que va tenir va ésser força bona.

Poc temps després es va celebrar a Artà la concentració-festa per la Canova. Aquí ja vàrem tenir alguns problemes amb la gent més conservadora del poble. El vespre abans de la concentració, per exemple, varen intentar calar foc a l'escenari que hi havia instal·lat a la plaça.

Aquestes han estat, potser, les dues activitats més importants que hem fet. Però també hem anat fent altres coses d'àmbit més local:

L'any passat vàrem fer una campanya contra l'abocament indiscriminat de fums als boscos i torrents del terme. Fonamentalment es va basar en una «exposició»-sorpresa de deixalles que havíem recollit i que instal·làrem a la Plaça del Conqueridor. L'acollida de la gent va ésser favorable, en general.

D'altres coses que hem fet són, per exemple, repoblacions, al·legacions, juntament amb el GOB de Palma, a lès NNSS del municipi, una filmació que es

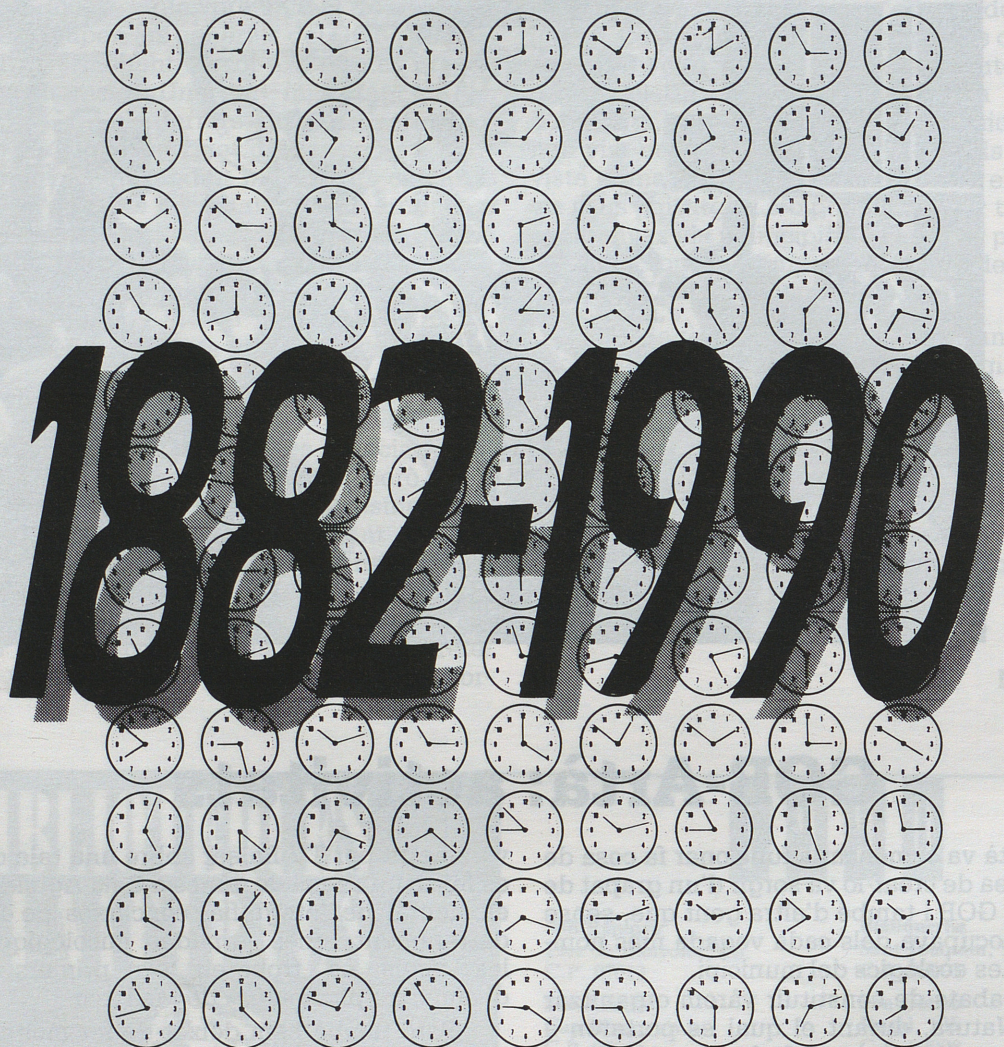
va emetre per TV-Baleàr sobre una tala de pins que es feia a una zona de dunes a Cala Agulla, algun curs elemental de fotografia, concursos de fotografia i, darrerament, unes jornades micològiques, durant les quals es trobaren els primers exemplars d'«amanita phalloides» de Mallorca.

Però també hem deixat de fer moltes de coses, sempre per falta de gent i moltes de vegades per poques ganes de treballar. Un projecte que volíem portar a terme era una gran exposició sobre els ecosistemes de la Península de Llevant. Només en tenim, però, el projecte de feina, el qual miram de reconvertir en un possible camp de treball per als objectors de consciència que decideixin de fer el servei substitutori al GOB.

Això és tot el que hem fet més o menys durant aquests dos anys.

El GOB-Artà es reuneix els divendres horabaixa a Na Batlessa, on som provisionalment mentre esperam que ens concedeixin un local estable i permanent en el qual puguem treballar més tranquil·lament.

Els principals problemes que tenim són la falta de gent, de vegades una certa deixadesa i, finalment, la poca acceptació popular que solen tenir les nostres activitats.

Casi un millón de horas a su servicio

Desde hace ahora 108 años, más de 39.400 días y casi un millón de horas, "Sa Nostra" está al servicio de Baleares y todas sus gentes.

Hoy "Sa Nostra" es la primera Institución Financiera de Baleares y nuestro principal objetivo es seguir trabajando por todos los

medios a nuestro alcance para que, en el transcurso del próximo millón de horas, podamos seguir siendo merecedores de su confianza.

"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES

18 Marzo 1882 - 18 Marzo 1990. Más de un siglo 100% balear.

Els moviments ecologistes a Felanitx o la indignació popular

Al super-ecologista felanitxer, Cosme Oliver (batle actual)

per Bartomeu Obrador

Parlar d'ecologisme, és parlar de fets concrets i no de moviments continus exclusivament ecologistes. A Felanitx, com a la resta d'indrets, no es pot parlar d'una ideologia ecologista que mogui les actuacions puntuals per l'heterogeneïtat del personal que participa a aquestes accions.

Per començar caldrà aclarir què entenem per moviment ecologista avui. Al meu mode d'entendre, a Mallorca una acció ecologista avui és una acció d'indignació popular, que només reivindica el dret a la vida humana dels pobladors històrics de l'illa. Aquest dret a viure no només és el dret a realitzar les funcions vitals, el viure va lligat a una cultura i aquesta a una terra, és a dir que no es pot deslligar aquesta del medi natural més pròxim. Això és moltes vegades un deure que passa per preservar aquest medi dels poders econòmics=polítics forasters i dic forasters perquè no he vist mai cap manifestació reivindicativa protagonitzada per forasters (foraster entès en el sentit i definició d'En Jaume Sastre). Per aquesta raó, no es pot parlar d'una ideologia ecologista i sí d'uns drets ecologistes dels descendents i hereus d'aquesta maltractada terra.

La primera manifestació pública que podríem catalogar d'ecologista a Felanitx va ser l'any 1979, conseqüència del projecte de Port Esportiu a Portocolom. Les manifestacions, els escrits i la ràbia no pogueren aturar la seva construcció i les promeses de riquesa i benestar dels promotors, s'han convertit en la mort de les aigües del Port que s'és certificada a l'informe que ha elaborat enguany la Universitat i l'Institut Oceanogràfic.

Les exposicions públiques de la revisió del Pla General de Felanitx, que no ha arribat mai a aprovar-se, varen provocar una acció ecologista quan es varen presentar prop del miler d'al·legacions en contra de la qualificació de sòl urbanitzable de la zona de S'Algar i Sa Punta. Aquesta Revisió del Pla General no es va seguir tramitant i aquest expedient el va arxivar la Comissió Provincial d'Urbanisme l'any 1988 a petició del grup municipal de Coloms a la Sala, amb el compromís d'assumir les competències urbanístiques municipals. A aquest compromís la Comissió Provincial d'Urbanisme mai l'ha complert.

El grup esmentat de Coloms a la Sala, que va

eixir a les eleccions municipals de 1987, no es pot etiquetar d'exclusivament ecologista, tot i que ha denunciat nombrosos atemptats ecològics al terme de Felanitx, com l'intent de construcció de la pedrera de Prebetong a Son Duri de Felanitx, les noves urbanitzacions de S'Algar i Es Camp Roig i infinitat de denúncies d'infracció urbanística davant el Consell Insular que aquest tampoc ha tramitat. També és constant la defensa de la nostra llengua pròpia, per part d'aquest grup i enfront als malalts mentals que massa vegades van plegats amb els que volen fer desaparèixer la nostra terra. Entre les finalitats dels Coloms a la Sala i dins els seus estatuts hi figuren: cercar la felicitat, lluitar contra l'enemic i fer que

sigui normal viure al terme de Felanitx. Aquestes finalitats són clarament ecologistes segons la definició d'ecologisme feta al principi d'aquest escrit, perquè és ben cert que la felicitat no és possible en un medi degradat, l'enemic és el poder polític que permet i pren part en la destrucció de la nostra terra com a part de la nostra cultura i sense aquest medi preservat no pot ésser normal viure al terme de Felanitx.

S'ha d'esmentar la presència activa del GOB a Felanitx a totes les manifestacions ecologistes, que a la fi se n'ha temut que defensar els animalets d'aquesta terra passa per defensar primerament l'espècie endèmica en perill d'extinció que som els indígenes i que aquesta defensa passa per la lluita amb el poder econòmic foraster lligat fermament amb el poder polític autonòmic (repassau: Cala Mondragó, Sa Barca Trencada, S'Algar...).

La darrera acció ecologista amb nom i llinatges és la formació de la Coordinadora Penyal Roig a resultes de la pretesa urbanització de S'Algar i Sa Punta pel senyor Gilet, que dins aquesta pretesa urbanització actua com a conseller jurídic d'Inversions del Este S.A. no com a Conseller Adjunt a la Presidència, que quedi clar! Aquesta coordinadora, està

integrada per agrupacions polítiques i ciutadanes a més de persones sense afiliació igualment indignades per la malifeta.

Però vull deixar clar que l'ecologista més important de tots els segles a Felanitx, ha estat el batle actual Sr. Cosme Oliver. M'explicaré. L'any 1988, quan hi va haver una passa urbanitzadora més grossa que la normal, el Batle de Felanitx proposà al Ple de l'Ajuntament, perquè aquest ho demanàs a la Comissió Provincial d'Urbanisme, que tota la costa del terme que restava sense urbanitzar es declaràs Sòl No Urbanitzable. Més d'1.570.000 m², Cala Marçal, Cala Brafí, S'Algar, Sa Punta i Es Camp Roig i així ho va acordar el Govern. Però després uns poders extra municipals, una baixada de sang i una visita del Conseller Jurídic Gilet, varen fer canviar al Batle que va passar de ser el Super ecologista al super destructor d'aquesta terra. La llàstima ha estat que la seva personalitat estigués sotmesa a elements aliens i irresponsables que tenen més pes que els suposats representats dels ciutadants. Ja ho val!

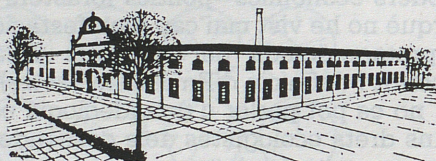
BARTOMEU OBRADOR, «XAMARRÍ»

llibreria

Jovellanos

- pósters
- làmines
- postals...

Jovellanos, 1 Tel. 72 14 66
Ciutat de Mallorca

FÁBRICA D'ARTICLES DE PELL

guants

bosses

peces de vestit

i marroquineria en general

Gran Via de Colón

Telèfon 50 19 00

INCA

Pollença: del grup Muntona... al GOB a la part forana

Com a tants de llocs, a Pollença els inicis de l'ecologisme, s'han de cercar dins l'excursionisme i el naturalisme. Precisament dins la Secció de Muntanya del Club Pollença naixia l'any 1973 una associació amb un objectiu no només d'estudi i divulgació sinó també de defensa de la naturalesa i el medi ambient. Era el *Grup Muntona*, una il·lusió que replegà una trentena de joves durant sis anys, sensibles a la naturalesa i preocupats pels desbarats que la urbanització i el turisme provocaven al nostre territori.

Malgrat això, la campanya més famosa que impulsà fou contra la construcció d'una carretera fins al Santuari del Puig de Maria, l'any 1978, sota el lema «Camí sí, carretera no». Encara avui no hi ha accés rodat fins alt, emperò el perill existeix. La tasca de denúncia del grup s'estengué a temes de pedreres, fems, aigües brutes, urbanitzacions i ports esportius. Especial interès té la tasca divulgativa a les escoles i a tot el poble, mitjançant pel·lícules, diapositives... Per últim cal assenyalar una intensa dedicació del grup a la botànica.

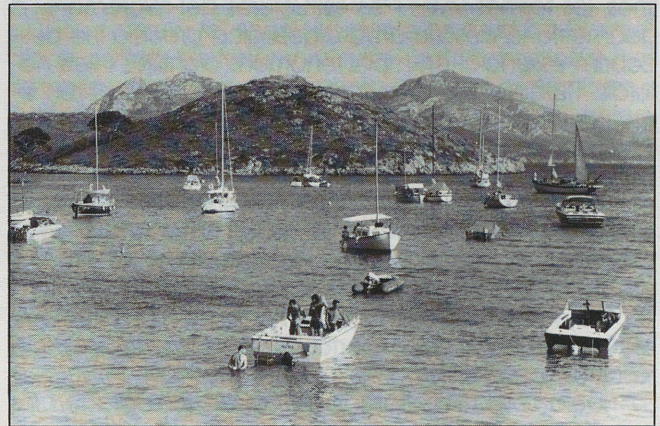
A finals de 1979 el *Grup Muntona* deixava de funcionar. Un any després la mateixa gent creava la primera delegació local del GOB a Mallorca, obrint camí de la presència del GOB als pobles de l'illa.

Emperò, al llarg d'aquests anys, han aparegut a aquest municipi nombroses actuacions i grups que han protagonitzat campanyes conservacionistes. Sens dubte la creació a principis de l'any 1980, de la «*Coordinadora d'accions contra el Port esportiu*» fou una d'elles, convertint-se en la campanya més intensa i exitosa duites a terme a Pollença. La Coordinadora replegava totes les associacions culturals de la vila i fins i tot els hotelers, preocupats per la degradació de la Badia a conseqüència de la construcció del port esportiu.

Un any després la presentació de l'avantprojecte d'ICONA de fer *Parc natural la Serra*, va motivar que diverses associacions plantejassin accions concretes a favor del parc, que es varen materialitzar en un manifest que fou signat per associacions culturals, pagesos, ecologistes, partits polítics, grups excursionistes...

Els temes urbanístics i d'ordenació territorial, són des de l'any 1979 els que capitalitzen l'atenció dels distints col·lectius, especialment per la delegació local del GOB, sobretot a la vista dels inicis dels treballs de redacció del PGOU del municipi.

En aquell any, diverses entitats reivindiquen la

no aprovació de noves urbanitzacions i l'aturada del creixement urbanístic mentre es comença la redacció del PGOU, i a fi de no desvirtuar les seves propostes.

Com hem dit abans, a finals de 1980 comença a funcionar una *delegació local del GOB*, la qual cosa té altres implicacions derivades del fet que això obri la descentralització d'aquest grup, fins aleshores radicada, des del punt de vista organitzatiu, únicament a Palma. La tasca reivindicativa i de denúncia del GOB local ha estat la més destacable, reivindicant proteccions (l'Albufereta, Formentor, Can Cullerasa...) criticant la indisciplina urbanística (edificacions, abocaments...), o denunciant urbanitzacions i golf (Can Porquer, Coves Blanques, Son Vila, Can Guilló...). Algunes d'aquestes campanyes tendran ressonàncies a nivell de Mallorca. Devora tot això s'hi ha de posar una intensa tasca de seguiment de la redacció del PGOU, encara avui no aprovat.

És clar que difícilment es pot valorar convenientment el moviment ecologista local, sense fer referència al paper jugat pels mitjans de comunicació, especialment el periòdic local «El Gall» i entitats com l'Obra Cultural, el Grup Tomir, o el Grup Espeològic Nord de Mallorca, en l'impuls i desenvolupament de moltes campanyes. Tot això ha ajudat a conformar un panorama no sempre optimista, emperò sí demostratiu d'un cert caràcter sensible a la protecció del medi ambient.

M. M.

FASCINANT SIMETRIA

Hi ha conceptes que sedueixen el científic i l'artista: la simetria n'és un d'ells. La simetria és present en les imatges dels miralls o en la màgica visió del calidoscopi i es troba en els cossos de l'univers, les cel·les cristal·lines, les formes vives i les estructures del micromón. La geometria la descriu amb algebraica precisió i la descobrim essencial en molts fenòmens científics i lleis naturals. Però vet ací que totes les Belles Arts empenen simetries en llurs retòriques i llurs poètiques. Tot un món interdisciplinari que gira entorn de la simetria i que val la pena descobrir.

Aquesta exposició que presenta la *Fundació Caixa de Pensions* ha estat realitzada pel *Museu de la Ciència* i ofereix un viatge apassionat per tot el món de la simetria a través d'un seguit de miralls, calidoscopis, objectes, imatges i experiments manipulatius que didàcticament poden portar el visitant a la vivència fascinant de la simetria.

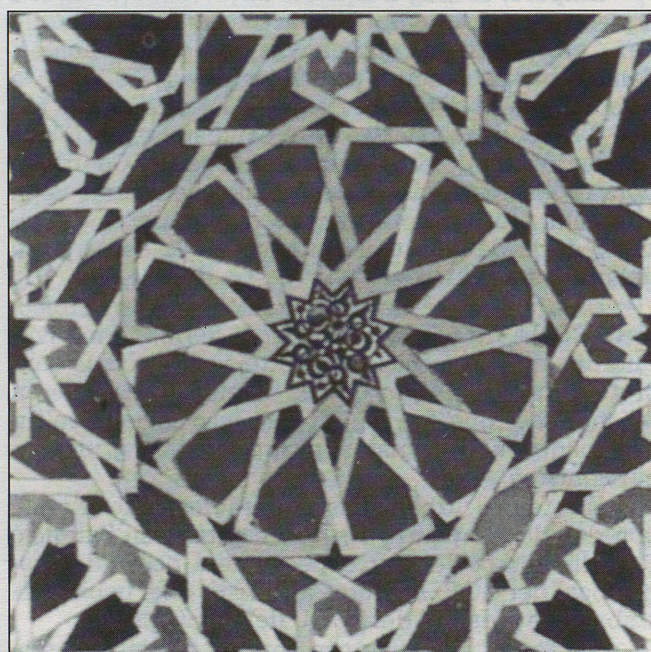
Deia Jorge Luis Borges que *al destí li agraden les repeticions, les variants, les simetries*. Avui sembla, però, que a més del destí també a moltes disciplines científiques i artístiques els interessa la simetria. Per això s'inaugura una nova exposició que, amb el títol de «FASCINANT SIMETRIA», ofereix un viatge interdisciplinari al món de la simetria en tots els seus aspectes més interessants.

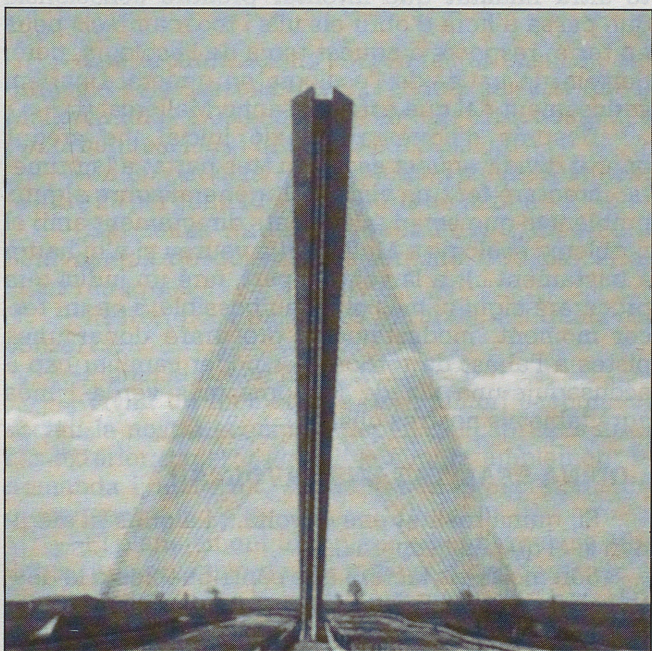
Alternativament amb les exposicions monogràfiques, en les quals s'aprofundeix un tema específic, aquest nou muntatge ofereix un ventall de situacions, creacions i teories que tenen en comú l'ús de les simetries. S'enllaça així amb una preocupació científica molt actual, com és la d'oferir unes visions àmplies en un camp que, dins l'àmbit internacional, ha rebut un especial desenvolupament en publicacions i congressos. Amb un llenguatge essencialment visual i manipulatiu, l'exposició vol arribar a tothom i esdevenir un estrí de cultura i aprenentatge sense rebutjar uns elements lúdics.

BREU DESCRIPCIÓ DE L'EXPOSICIÓ

Uns miralls espectaculars i divertits donen la benvinguda al visitant, que esdevé així, des d'un primer moment, el protagonista del recorregut. Darrera els miralls hi ha l'àmbit de les imatges simètriques més impressionants del nostre entorn natural, tècnic i artístic, que ens permeten relacionar aspectes ben diversos. El poema visual, el gratacels, l'arc de Sant Martí, un pont o una teranyina esdevenen manifestacions que tenen un element comú: la simetria.

Comença aleshores la proposta de vint experiències actives. La visió a través del calidoscopi gegant giratori ens obre l'àmbit de la geometria. ¿De quantes maneres podem col·locar les figures o com les giram?

CAPELLA DE LA MISERICÒRDIA

PALMA DE MALLORCA

Del 12 al 30 d'abril de 1990

Horaris:

De dilluns a divendres d'11 a 13 hores i de 18 a 20'30 hores

Dissabtes, d'11 a 13 hores

Festius, tancat

¿Com podem descobrir els plans de simetria? ¿De quina manera un calidoscopi pot presentar 120 imatges? ¿Quantes maneres hi ha de fer sanefes o mosaics? Aquestes preguntes tenen respostes a través de visions i manipulacions diverses.

Després de parlar de la simetria es passa a trobar-la a l'àmbit de la Natura. La simetria és viscuda en l'ordre del gran univers i del petit món dels cristalls, els virus o l'ADN: simetria en la disposició d'entorns petits i grans i simetria a l'arrel de la vida. Es completa l'àmbit amb la visió de la simetria als regnes vegetal i animal i amb la curiosa bipolarització dreta-esquerra.

Es planteja tot seguit l'aspecte profund de la simetria científica: els fenòmens físics on hi ha simetria i les lleis a descriure'ls, on es compta amb la simetria com a estricta per a descriure el món. Descobrim que les trajectòries d'un cos són simètriques i que les pròpies equacions que les descriuen també ho són... La simetria és bàsica en teories com la de la relativitat o dels fractals, que donen models físics de la realitat. S'ofereixen dues experiències curioses de magnetisme i oscil·lació d'ones que materialitzen aquest ordre universal anomenat simetria.

Programes especials d'ordinador permeten aprendre i posar a prova altres conceptes de simetria. Una capsà màgica, a més d'un final especial, acomiaden la visita.

Diu el poeta Joan Margarit: *El record cerca llum i simetria*. Aquest seria el millor desig per després de la visita a l'exposició que ara us espera a la Capella de la Misericòrdia, de la ciutat de Mallorca.

QUATRE ÀMBITS

L'exposició es divideix en quatre àmbits diferents:

Veim simetria presenta un seguit de miralls i calidoscopis, alguns de molta grandària, que ens descobren un món engalanat de màgia i de llum; **Parlem de simetria** ens introdueix a la seva geometria i ens presenta vistosos exemples de mosaics i sanefes; **Trobem simetria** és l'àmbit dedicat a copsar la simetria existent a la natura, l'univers, els cristalls, les flors, les plantes, els animals, els fenòmens físics i els models científics; i, per últim, **Usem simetria**, en compondre una peça musical, en dissenyar un objecte, en construir un edifici, en fer un poema i en tantes altres activitats.

En definitiva, es tracta de fer un viatge plural a mons diversos de la mà d'un concepte comú, base de tota la teoria i de moltes imatges seductores. La teoria de la simetria intenta explicar el com i el perquè d'un ordre i d'una estructuració que semblen regir tant l'univers com la vida i, de forma significativa, la bellesa.

Fascinant simetria consta de 22 mòduls en què s'agrupen un complet conjunt d'elements i instal·lacions que generen o mostren simetria: 41 miralls, 100 fotografies i esquemes, 9 calidoscopis, 2 ordinadors amb jocs, 15 aparells manipulatius i 40 models i maquetes.

S'ha editat un catàleg que és un complement i una guia de l'exposició així com un guió didàctic per a l'aprofitament pedagògic de les visites escolars.

L'ESGLÉSIA NOSTRA

La llibertat és un do d'agrair i no d'abusar

Veure, jutjar i actuar del problema ecològic a Mallorca

per Sebastià Vallbona

INTRODUCCIÓ

El tema «ecologia» és un terme relativament jove. Malgrat la seva joventut, són moltes les persones que desitjarien no haver-lo d'emprar amb la freqüència i amb el sentit que actualment s'empra. Quan hom posa en marxa la ràdio o la televisió, o llegeix el diari, i sent el terme «ecologia», tot d'una li associa un enfilall de frases tan comunes ja com «catàstrofe ecològica», «contaminació», «degradació», «devastació ambiental»... i un llarg etc.

Sovint un dona gràcies que aquestes coses passin enfora de nosaltres, enfora de la nostra estimada illa... Però, també sovint un donava gràcies que catàstrofes naturals com són les inundacions i el desbocament de torrents, només passassin a València o a Múrcia, i no a ca nostra. Encara no fa un any que molts mallorquins quedaren enterbolits en veure què havia fet l'aigua del cel a la nostra terra, les marjades, els nostres camins i carreteres, fins i tot, els nostres pobles o cases... àdhuc, amb algunes vides humanes. De llavors ençà, tots aquells que experimentaren la seva impotència enfront d'una hora de pluja, se'ls posa la pell de gallina quan senten a dir que hi ha hagut inundacions a Màlaga, o al centre d'Europa, o... allà on sigui... perquè després de l'experiència, les distàncies ja no tenen importància.

...idè sí! Continuem donant gràcies que les «catàstrofes ecològiques», la «contaminació», la «desforestació»... només tinguin lloc enfora de la nostra illa... continuem donant gràcies i confiem que a nosaltres, per ara, no ens toqui el torn de patir aquest tipus de desgràcies. Continuem donant-ne gràcies i anirem per mal camí.

Pens que aquesta actitud, és incorrecta. ¿És just que per fer-se nets els torrents, hagi hagut de ser necessària una inundació al Llevant mallorquí, juntament amb la mort de tres persones? Evidentment no és just...

Aleshores, no esperem que ens toqui un dia a nosaltres el torn de patir les greus conseqüències d'un desastre ecològic (que com veurem, ja el patim

de bon de veres) per prendre consciència de l'important que és tenir una especial delicadesa i cura del sagrament més apreciat i estimat per Déu: la NATURA.

Aquest article, com vos haureu pogut adonar, no té altra finalitat que intentar prendre consciència que passa d'hora d'obrir els ulls i tocar amb els peus en terra, respecte a aquest tema de l'ecologia, però, deixem de parlar de l'ecologia en general i parlem seriosament del que està passant a Mallorca.

Després d'aquesta reflexió inicial, he cregut oportú dividir aquest escrit en tres parts: a la primera, intentaré fer una visió molt general sobre alguns problemes que estan relacionats directament amb el problema ecològic a Mallorca (ja veureu si n'hi haurà a bastament...); a la segona part, faré un judici que procuraré sigui el més objectiu possible; i en un tercer moment, modestament, procuraré donar unes pistes a l'abast de tothom per poder caminar cap a aconseguir una illa de Mallorca més verda i més agradable als nostres ulls.

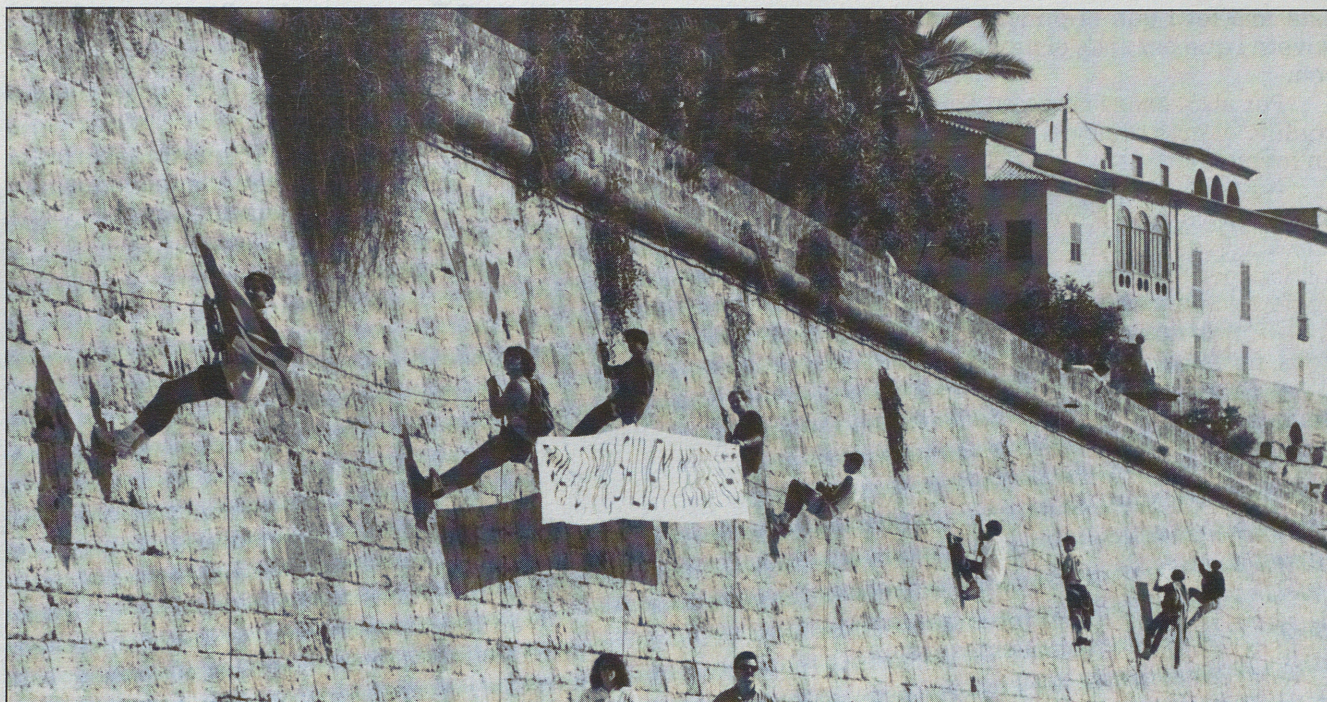
...QUINA REALITAT ENS ENVOLTA!!

Sí, quina realitat ens envolta... i alguns hi afegien «i el que ens espera».

Són molts els factors que contribueixen a la destrucció lenta, però constant, de la nostra illa. Alguns d'aquests factors són: les urbanitzacions, la nuclearització de la Badia de Palma, les pedreres, els ports esportius, els camps de golf, l'abocament d'aigües residuals, les deixalles i els fems generats durant la temporada turística (i no turística), el creixement desmesurat d'espècies cosmopolites especialment adaptades a l'home i a les seves deixalles (gavines de cames grogues, rates i cuques molles), la construcció i, o eixamplament de les carreteres, l'aigua...

Analitzem alguns d'aquests factors:

1. Les urbanitzacions. Segurament aquest sigui el principal factor que cal revisar més a fons. Per una sèrie de raons s'ha d'evitar la immediata construcció de qualsevol tipus d'urbanització:

—Les urbanitzacions són un factor bàsic de degradació dels boscos litorals... podem calcular que a Mallorca unes 4.000 ha. de pinar han estat ocupades per urbanitzacions i unes 400 ha. d'alzinar.

—Un 80 per cent de les platges és ja urbanitzat (s'altre 20 per cent, roman en perill de també ser-ho).

—Les zones rurals i de muntanya també perllenen: camps de golf, d'agro-turisme i de parcel·lacions rústiques...

—Resten pocs paisatges naturals, els quals cal conservar.

—Flora i fauna en perill d'extinció.

—Vivim un moment de desequilibri econòmic i social: la nostra economia depèn del capritxós mercat exterior; l'oferta actual, ja supera amplament la demanda i, així i tot, es mantenen expectatives de creixement.

—El planejament urbanístic vigent preveu a Mallorca, una població de 2'5 milions d'habitants, és a dir, quatre vegades la població actual.

—Si seguim aquest ritme urbanístic, s'esgotaran irremeiablement els nostres recursos naturals limitats: sòl, paisatge, aigua, energia...

—Trenta-cinc espais naturals perllenen de desaparèixer promptament, si no s'evita la seva imminent urbanització.

L'aigua. El principal recurs finit a les illes és l'aigua. A una illa turística com la nostra, el consum d'aigua creix desmesuradament durant la temporada estiuenca. Al consum urbà d'aigua (de 200 a 400 litres persona/dia) hem d'afegir tot el que es beuen els camps de golf, els complexos aquàtics, els jardins atlàntics (gespa...) fora de lloc al nostre àmbit mediterrani, etc.

La sobreexplotació a què estan sotmesos els nostres aqüífers, provoca la intrusió d'aigua marina, que salinitza l'aigua fins el punt de fer-la no apta per al consum humà. Els pous naturals que més acusen la salinització per causa de la seva sobreexplotació són els d'Es Pont d'Inca, Campos, Sant Jordi...

Els camps de golf. Es preveu que en un període de 10 o 12 anys, més de 3.000 ha. de Mallorca (conradís, garriga, pinar o alzinar) canviaran d'ús per a convertir-se en camps de golf. Just a Mallorca, un total de 45 projectes es besllumen dins tres o quatre anys. Vuit d'aquests ja estan construïts i funcionen normalment. Deu més estan aprovats i una vintena han anunciat la seva presentació i construcció. Motius pels quals es demana la regulació d'aquest factor, són molts: la manca de planificació, l'elevat consum d'aigua, els impactes sobre la vegetació natural, la creació de noves places turístiques... Quant al consum d'aigua, un camp de mides mitjanes (18 forats) durant l'estiu empra entre 1.500 i 2.000 m³ diaris d'aigua, que és el que consumeix un poble de 8.000 habitants. Aquest fet ja ha provocat problemes a zones veinades als camps, en concret a l'entorn de Can Porquer i a S'Horta, prop del camp de golf de Felanitx, fent davallar de forma sensible el nivell dels aqüífers.

...I QUÈ HEM DE DIR DE TOT AIXÒ?

Ha arribat l'hora de fer el nostre judici. I em preguntareu: i què val la pena, haver de fer cap judici? Personalment, pens que és clara, millor dit, que és més que clara la sentència d'aquest judici. Ara bé, no caiguem en la temptació de dir que tot el que passa

està mal fet i que el principal culpable és el nostre govern i que per això, el problema més que nostre, és seu.

Per això, sense caure en aquesta temptació, recordem alguns principis bàsics que cal tenir present en tot moment:

—El primer de tots, és que la terra és un patrimoni que pertany a tota la humanitat. La terra és una herència que rebem i que hem d'administrar amb justícia per tal de transferir-la als qui ens succeiran, no deteriorada, sinó, al contrari, millorada.

—El destí de la terra juntament amb els seus béns, no és més que universal.

—Els homes sols som usufructaris, administradors, perfeccionadors i custodis d'aquest patrimoni comú que és la terra amb els seus béns, funcions que s'han de realitzar amb noblesa i amb intel·ligència.

—Déu féu de la terra un paradís per a l'home. El pecat de l'home és el que transformà aquest paradís en «un lloc maleït» i inhabitable a alguns redols.

De tot el que hem anat dient fins ara, i abans de passar a la tercera part, crec que en podem treure unes primeres conclusions que, certament, il·luminaran el nostre futur obrar.

—El problema, ja ha deixat de ser simplement la destrucció o devastació d'un espai natural irrecuperable. El problema s'ha engrandit i ara és molt més greu. Ja no són les nostres cales, o els nostres boscos, o el nostre sòl, o la nostra aigua... que estan en perill... el que comença a estar realment en perill, és la nostra vida.

—Fa 30 o 40 anys, algunes revistes i alguns sectors de la societat, pronosticaren aquest futur que actualment estam patint. Quina llàstima que ningú els fes cas! Ara, és molta la gent que beslluma un futur realment desagradable pels pròxims anys (capa d'ozon foradada, un mínim de vegetació i zones verdes, la mar contaminada, l'aire carregat de residus tòxics...). Per què no els feim cas?... o és que tenim ganes de penedir-nos de bell nou d'aquí un parell d'anys, de no haver escoltat aquestes veus realment apocalíptiques.

—Un altre punt decisiu, és el que fa referència a la nostra economia. Aquesta, actualment recolza sobre el turisme. El cas és que, el turisme temporalment, resol el problema econòmic de moltes famílies. Ara bé, amb la política actual referent al turisme és evident que aquest, en aquest moment no resol la nostra situació econòmica, sinó que l'empitjora. Sense ser economista, tenc el seny suficient per veure que no anam per bon camí, ja que de cada any les places turístiques s'omplen manco, mentres que per una altra banda, es creen noves places (¿?)... és evident que hem errat el camí.

—Quin tipus de societat neix arran de tot això? Dos valors predominen: la immediatesa i el passar gust. Actualment és molta la gent que es deixa guiar per ambdós valors: sols fan allò que els agrada i, o els proporciona resultats immediats. Estam passant d'una qualitat de vida a una desgraciada quantitat de vida.

—...i l'ètica? És una vertadera llàstima, però avui l'ètica ha perdut tot el seu valor... la llei és molt més poderosa que ella, fins el punt que immoralitats inimaginables un temps, ara són perfectament i sense cap tipus de remordiment, legals.

—Ara bé, el que és realment menyspreable i vergonyós, és que uns «senyors» (que tenen noms i llinatges i que tots nosaltres coneixem) siguin capaços de treure profits increïbles d'uns béns comuns de tots els mallorquins... És justificable això? Pensau-hi un moment.

...I NOSALTRES, QUÈ PODEM FER?

Uf! Són moltes les coses que podem fer. Per començar, el primer que hem de fer és deixar de pensar que no podem fer res... que aquest és un problema que l'han de resoldre els nostres governants.

Ara bé, dels principis bàsics abans enunciats, es deriven una sèrie de criteris morals de reflexió i de directrius d'acció que cal tenir present.

—L'explotació dels recursos naturals mai no s'ha de fer en funció de l'acumulació ràpida de riquesa, sinó en funció de les necessitats de tota la família humana, present i futur.

—Els qui tenen poder en la societat per a orientar l'ús dels recursos naturals no s'han de regir en les seves decisions per motius de benefici econòmic o polític immediat, sense tenir en compte el futur i les generacions futures.

—Com que a la natura hi ha recursos que han emprat per a formar-se milions d'anys, la seva extracció exigeix reflexió i prudència, tenint present que caldran milions d'anys per tornar-se a formar o que ja no es formaran mai més.

—Una part substancial dels beneficis obtinguts en operacions que pertorben el necessari equilibri ecològic, sempre ha de ser emprada per a recuperar tant com sigui possible l'equilibri perdut.

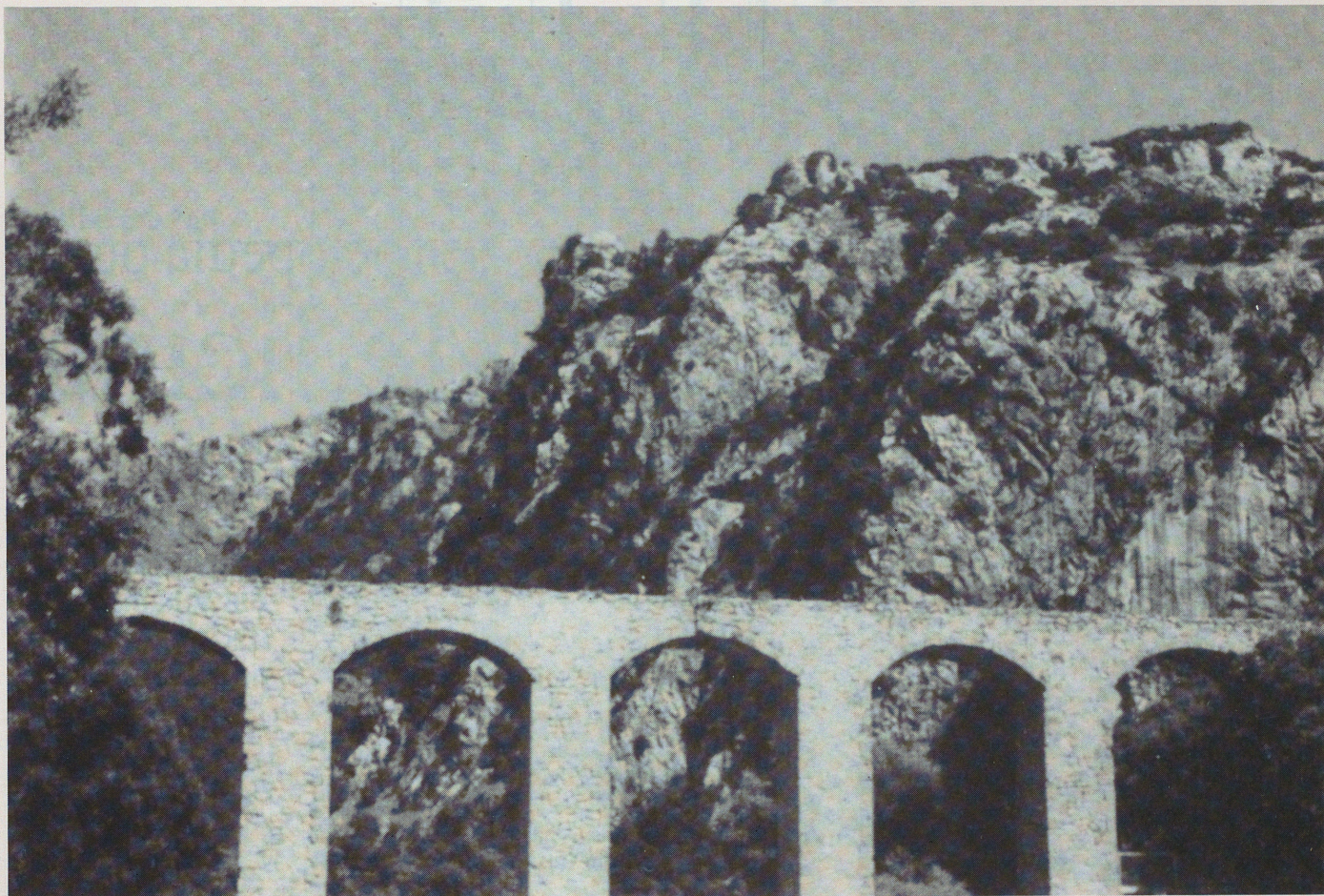
—Els recursos renovables, com els boscos, el sòl i l'aigua, tan necessaris per la vida, s'han d'emprar de tal manera que es respecti la seva constant renovació i servesquin a les generacions futures, a les quals també pertanyen.

—Mantenir i defensar l'equilibri necessari és obligació de tots i no funció exclusiva del Govern. Abusar dels recursos naturals (arbres, aigua...) és ofendre la natura, els sers humans, que necessiten aquests recursos, i Déu, creador de la natura i dels sers humans.

Ja per acabar, com he dit abans, del que es tracta és de prendre'n una vertadera consciència tothom i fer-ne campanya pública en els ambients on ens movem. L'oferta per la conservació de la natura és una oferta oberta a tothom, ja que aquest problema ha deixat de ser llunyà a nosaltres i ja és «nostre»... per això, és un problema global a tots els mallorquins...

...però, sobretot no oblideu que la nostra «llibertat és un do d'agrair i no d'abusar».

SEBASTIÀ VALLBONA BONET

En qüestió d'aigües, volem posar Mallorca al corrent.

L'aigua corrent ha passat d'esser un privilegi a constituir una necessitat per a la vida moderna. La construcció de ponts i aljubs fou la primera passa. La canalització de l'aigua, la segona. Avui els pobles de Mallorca han crescut i s'han desenvolupat, però molts d'ells encara no compten amb aigua canalitzada, ni tampoc amb una adequada xarxa de clavegueram.

Per a pal·liar aquestes deficiències, el Consell Insular de Mallorca ha posat

en marxa un Pla de Sanejament i Abastiment, un pla d'aigües per a posar Mallorca al corrent.

PLA DE SANEJAMENT I ABASTIMENT D'AIGÜES A LA PART FORANA

Un pla per a millorar

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Universitat de les
Illes Balears

Servici de Biblioteca i

Edició

Enciclopèdia de Medicina i Salut

Per a qui vol conèixer el funcionament del cos i s'interessa per la salut.

10 volums

Religats en guàfex de color gris.

4.000 pàgines de text.

5.000 il·lustracions en color.

600 requadres fitxa EL QUE CAL SABER.

ENCICLOPÈDIA CATALANA

GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA

nova edició

Més de 12.000 pàgines de text.
42.000 il·lustracions, la majoria inèdites i a tot color.
4.500 mapes, plans i fotografies aèries.
255.000 acepcions: 30% de temes catalans, 10% de lexicografia, 60% de temes universals.
Enquadrernació luxosa en guàfex i lletres estampades en or.

Estic interessat a rebre més informació sobre les obres marcades amb una X, en condicions especials de subscripció.

- GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA ☐
- HISTÒRIA NATURAL DELS PAÏSOS CATALANS ☐
- CATALUNYA ROMÀNICA ☐
- HISTÒRIA ECONÒMICA DE LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA ☐
- ENCICLOPÈDIA DE MEDICINA I SALUT ☐
- Col·lecció de novel·la A TOT VENT ☐

Nom
Adreça
Població

DIGEC, S.A. - Diputació, 250 - Tel. 302 71 18 - 08007 Barcelona

